

આરોર કૃત.

ગુજરાતી પાંચમા ધો- રણમાં ચાલતા એશી આ અને યુરોપ ખંડની કચ્છર ભૂગોળ.

ઇતીહાસના સાલવાર બનાવ સાથે

રચનાર.

રામદાસ પરબુજી આરોર.

મુ. ખંભાત.

અમદાવાદ—ગુજરાત ગેઝેટ પ્રેસ.

પેટ્રોલ “ પારસમણી ” પ્રેસ.

આવૃત્તી ૧ લી પ્રત. ૧૦૦૦

(આ પુસ્તક સખધી સર્વ હક કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યાછે)

સવત. ૧૯૫૨. સન. ૧૯૫૬.

કીંમત. ૦-૨-૬

એશીઆ અને યુરોપની ભૂગોળ.

એશીઆખંડ.

૬૬—ઉત્તરે ઉત્તર મહાસાગર; પશ્ચિમે યુરલ પર્વત, યુરલ નદી, કાસ્પીઅન સમુદ્ર, કાઝેસસ પર્વત, કાજો સમુદ્ર, માર્મેરા સમુદ્ર, આર્કાપેલેગો સમુદ્ર, ભૂમધ્ય સમુદ્ર, સુવેજની નહેર, અને રાતો સમુદ્ર, પૂર્વે પાસીફીક મહાસાગર, દક્ષિણે હીંદી મહાસાગર એશીઆ અને યુરોપ જોડાયેલા છે પહેલાં એશિયા આફ્રિકા જોડે સુવેજની સંયોગી ભુમીથી જોડાયેલો હતો, પણ હાલમાં એ સંયોગી ભૂમીને જોડીને નહેર કરી છે તેથી એશિયા અને આફ્રિકા નોંખા પડ્યા છે સન ૧૮૬૯ માં વહાણોને જવા આવવાને માટે એ નહેર તૈયાર થઈ છે. અને અમેરીકા ને એશીઆ બહેરીંગની સામુદ્રધુનીથી નોંખા પડે છે.

દેશ—અલુચીસ્તાન, અફઘાનીસ્તાન, ઈરાન, અરબસ્તાન, તુર્કસ્તાન, તાત્તરી, રશીઆ, જપાન, ચીનાધિક્ષાજ્ય, હીંદીચીન, સીંહલ-દ્વીપ, અને હીંદુસ્તાન.

સમુદ્રો—રાતોસમુદ્ર, અરબીસમુદ્ર, બંગાળીસમુદ્ર. ચીનાધ-

મુદ્ર, પીળોસમુદ્ર, જાપાનીસમુદ્ર, ઓખોટસ્કનો સમુદ્ર, કામસ્કાટ્સ્કનો સમુદ્ર, કાળોસમુદ્ર, જૂમધ્યસમુદ્ર, આફ્રીકેજોસમુદ્ર, મામૌરા સમુદ્ર, ઇત્યાદી.

અખાત—ઇરાની, ઓમાન, અફઘા, એડન, ઓખી, અનાદીર, તાર્તરી, માદ્યાગાન, સિયામ, ટોનકીન, પેચેલી, મનાર, કચ્છ, ખંભાત વગેરે.

સામુદ્રધુની—આબલમાંડમ, સ્વેજ, બહેરોંગ, લાપેરજ, સંગાર, કોરીઆ, ફામૌસા, મલાકા, પાકની, અને આર્મઝ વગેરે.

સરોવર—અલકાસ, એરલ, કાસ્પીઅન, જરા, અતેગાન, ઉરમીઆ, વાન, મૃત્યુ, પુલીકાટ, હસનોર, એક્લ, પાલ્લીમાન, રાવલુહદ, વગેરે. તેમાં છેલ્લાં ચાર મીઠાં છે ને આક્રીનાં ખારાં છે.

બેટ—કરક, કિબ્ર, આર્મઝ, બહરૈન, સોકોટ્રા વિસ્થાન, સામોસ, કોસ, રોડસ, સૈપ્રસ, સંધેલીઅન, નિકેશન, યસો, સિકોફ, ક્યુચુ, હેનાન, ફામૌસા, હોંગકોંગ, ચુઅન, મકાઉ, પીનાંગ, લુચુ, રામરી, ચેડુઆ, અગ્વીબેટનું ટોળું, આંડમાન, નીકોબાર, સીંહલદ્વીપ, મનાર, રામેશ્વર, લક્ષદ્વીપ, માલદ્વીપ, મુગ્ધબેટનું ટોળું. ઇત્યાદી.

દ્વીપકલ્પ—કામસ્કાટ્કા, કોરીઆ, કોચીનચીન, મલાયા, હીન્દુસ્તાન, અરબસ્તાન, અને એશિયામૈનર, વગેરે,

ભૂશીર—ગાલા, રાસઅલહદ, રાસમુરારી, જગતપોંછટ કુમારીકા, લોપાટકા, પૂર્વકેપ, ઇશાનકેપ, વગેરે.

રુથોગીભૂમી—કોની, સિયામ ને મલાયાની વચ્ચે.

રણુ—સિંધુનું, કચ્છનું, મારવાડનું, ધરાનનું, અરબસ્તાનનું, ગોખીનું, વગેરે.

ઉચ્ચપ્રદેશ—મહારાષ્ટ્ર, ઉત્તરહીંદુસ્તાન, દીબેટ, ગોખી, અફઘાનીસ્તાનનો ઉત્તરભાગ, ધરાનનો મધ્યભાગ, અરબસ્તાનનો મધ્ય ભાગ, અને દક્ષિણુરૌખીરીઆ વગેરે.

ધોધ—પશ્ચિમધાટમાં જસેપ્પાનો, રકાવેરીનો અને યુદેલખંડમાં જોનીનો.

ખંદર—આસ્ત્રાખાન, અમુશહર, ખસ્ત્રા, મસ્કત, મોખા, જેડો, એડન, સ્વેજ, રમ્ના, સીડન, ટાયર, ત્રેખીઝાંટ, ખાલકુશ, ખા-
દુમ, સીયામ, નાનકોન, મુલમૈને, રંગુન, કંતાન, શાંગહાસ, નામાસાકી, આખોટસ્ક, ગોમ્બ્રાન, કરાંચી, પોરખંદર, સુરત, મુખાઈ, અલીખાગ કા-
રતાડ, તુતુકુંડી, કટક, કોલખો, પોંછટપેન્દ્રો, ત્રીકોમાલી, વગેરે.

પર્વત—તારસ, લીખનાન, એરેરાટ, કાકેસસ, યુરલ, આલતાઇ
યુનક્લીંગ, નાનલીંગ, કુવેનલુન, કારાકોરમ, હીંદુકુશ, સુજેમાન, કુર્દીશ,
એલ્પર્જ, હીમાલય, શીવાલીક હાલા, વીંધ્યાચળ, સાતપુડા, થીઆન-
શાન, અને ખેલુરતાગ, વગેરે.

જ્યાળામુખી—કલીઝિયેસ્ક (કામસ્કાટકામાં) અને કુશીઆમા
(જાપાનમાં) છે.

અંગ્રેજના તાખાનો મુલક.

હીંદુસ્તાન, લંકા પ્રદેશ, આન્ડામાન, નિકોબાર, લક્ષદ્વીપ,
માલદ્વીપ, સીંગાપુર, પીન્સઓફવેલ્સ, એડન, પીરમ, સોકોટ્રા, સૈપ્રસ

નકોંગ, લાખુચન, અને મસાલાના કેટલાક ટાપુ.

ખેવડાં નામો—અલ્લપુત્રા=સાંપુ-ચાર, ગંગા=ભાગીરથી, મૃત્યુસરોવર-ડેડસી, યદો=જેડો, હલેખો-હલખ, આળીલન-હીલ્લા, ગોખી=સામો, આમુરનદી-સચેલીચન, ઉર્ગા-કુરેન કારાકોરમ-હોલીમ, કાન્ધોડી=મેકયાંગ, આમુરનદી-ઓક્ષસ સિંહુન-સિરદર્યા=શુહુન સીયામ-યુગીઆ સીંહલદ્વીપ=શીલોન=લંકા.

ખનીજ—સોનું, રૂપ, ક્ષાઈ, હીરા, લાલશની, માણેક, ઝવેર, રત્નો લોહું, ત્રાંમું, કોયલા, રીંધવ, કીમતી પથ્થર, વગેરે ખડના ધણા ભાગમાંથી નીકળે છે.

નીકાસ—ર, ખાંડ, ગળી, મીઠું, તમાકુ, મોતી, ચોખા, ખુન, ગાલીઆ, ઊન, ચીનાઈવાસણ, ચા, અનાજ, ગરમ, મસાલો, અફીણુ ગ્યાસતેલ. વગેરે.

નદીઓ વિષે ધકીકત.

(૧) **સિંધુ**—હીમાલયમાંથી નીકળી અરબી સમુદ્રને મળે છે. તેના પર અટક, કલાઆગ, દેરાઈરમાલખાં, દેરાગાજીખાં, મીથનદો, સકકર, ખકર, હૈદ્રાબાદ, હૈદા, કરાંચી, મીયાની, કોટ્ટી વગેરે.

(૨) **ગંગા**—હીમાલયમાંથી નીકળી અંગાળી ઉપસાગરને મળે છે. તેના પર હરીદ્વાર, ફરકાબાદ, કાનપુર, અલ્હાબાદ, મીરજાપુર, કાશી, ગાજીપુર, બકસર, પટણા, બાગલપુર, રાજમહેલ, મશ્શોરાબાદ વગેરે.

(૩) **અલ્લપુત્રા**—હીમાલયમાંથી અંગાળાઉપસાગરને મળે છે તેના પર—તેજપુર ગૌહતી અને હાકા. વગેરે.

(૪) કાવેરી—નીલગીરીમાંથી નીકળી અંગાળી ઉપસાગરને મળે છે. તેના પર—તંજાવર ને ત્રીચીનાપલી.

(૫) મહા—વીંધ્યાચળમાંથી નીકળી અંગાળી ઉપસાગરને મળે છે. તેના પર—કટક છે.

(૬) ગોધાવરી—પશ્ચિમઘાટમાંથી નીકળી અંગાળી સમુદ્રને મળે છે. તેના પર—નાશીક, પૈંકળુ, રાજમહેન્દ્રી ચાનાન વગેરે.

(૭) કૃષ્ણા—પશ્ચિમઘાટમાંથી નીકળી અંગાળી સમુદ્રને મળે છે. તેના પર—મછલીપટ્ટણું વગેરે ઘણું શહેરો છે.

(૮) હેલચંદ—હીંદુકુશ પર્વતમાંથી નીકળી જરા સરોવરને મળે છે તેના પર દુશક શહેર છે.

(૯) યુક્તોસ—તારસ પર્વતમાંથી નીકળી ધરાની અખાતને મળે છે. તેના પર—ગાળીલન અને બ્રહ્મા છે.

(૧૦) તીર્થીસ—તારસ પર્વતમાંથી નીકળી ધરાની અખાતને મળે છે તેના પર—મોસલ અને બગદાદ છે.

(૧૧) આમુ—હીંદુકુશમાંથી નીકળી એરલ સરોવરને મળે છે. તેના પર—કર્ગજ, બુખારા ને સમરકંદ છે.

(૧૨) સીરહ્યા—ચીઆનશાનમાંથી નીકળી એરલ સરોવરને મળે છે તેના પર—ખોકંડ છે.

(૧૩) યુરલ—યુરલ પર્વતમાંથી નીકળી કાસ્પીઅન સમુદ્રને મળે છે તેના પર—ઓરેન્બર્ગ છે.

(૧૪) આબી—આલતાઈ પર્વતમાંથી નીકળી ઉત્તરમકાસાગરને

નજે છે તેનાપર—તોખોલસક બેરેન્જેવ અને આમરક છે.

[૧૫] ચેનેસી—આલતાઇ પર્વતમાંથી નીકળી ઉતરમહાસાગરને મળે છે.

[૧૬] લીના—આલ્તાઇ પર્વતમાંથી નીકળી ઉતરમહાસાગરને મળે છે. તેનાપર—ઈર્કુત્સ્ક છે

[૧૭] આમુર—આલ્તાઇ પર્વતમાંથી નીકળી ઓખોટસ્કના સમુદ્રને મળે છે તેનાપર—સધેલીઅના ઉર્ગા છે

[૧૮] યાંગ્સેકયાંગ—કૂવેનલૂનમાંથી નીકળી પીળા સમુદ્રને મળે છે તેનાપર—નાનકીન છે

[૧૯] હોઆંગહો—કૂવેનલૂનમાંથી નીકળી પીળા સમુદ્રને મળે છે તેનાપર—સિનોન અને લાન્ચાઉ છે

[૨૦] કંતાન—નાનઝીંગ પર્વતમાંથી નીકળી ચીનાઇ સમુદ્રને મળે છે તેનાપર—કંતાન છે.

[૨૧] સાટ્ઝીન—કૂવેનલૂનમાંથી નીકળી માર્ઘ્યાનના અખાતને મળે છે તેનાપર—માર્ઘ્યાન મુલમૈન છે.

[૨૨] મૈનામ—થહાદેશના ડુંગરમાંથી નીકળી સિયામના અખાતને મળે છે તેનાપર—યાંકોક છે.

[૨૩] કેમ્બોડીઆ—કૂવેનલૂન પર્વતમાંથી નીકળી ચીનાઇ સમુદ્રને મળે છે તેનાપર—કેમ્બોજ અને સાયબેન છે.

[૨૪] ઇરાવતી—હીમાલયમાંથી નીકળી બંગાળી ઉપસાગરને મળે છે તેનાપર—માંડલેજ, આવા, અમરપુર અને રંગુન વગેરે.

ઉપરની નદીઓ સિવાય ખીજ ધણી નાની નદીઓ છે.
આગળ દેશોની હકીકતમાં બતાવવામાં આવશે.

પ્રખ્યાતી.

મામુલ-ધોડા

શિરાજ-દાર તે ઇસ્પહાનની પ્ર-
થમ રાજગાદી હતું.

યજ્ઞ-તે પારસીઓનું મુખ્ય સ્થળ
છે તે તેમાં પારસીઓ હજુ વસે
છે.

ઈસ્પહાન-તે ઇરાનની પ્રથમ રા-
જગાદી હતું.

કરક-તેની પાસેના અખાતમાંથી
મોતી નીકળે છે.

ઈરાન-ધોડા તે કૂતરા.

અરબસ્તાન-ઉંટ તે સાંઢણીઓ.
મોખા-મુદ.

મક્કા મદીના-એ બે મુસલમાની
જગ્યાનાં સ્થળ છે મક્કામાં પેગં-
અમરનો જન્મ તે મદીનામાં મર-
ણ થયું હતું.

મસ્કત-ખજૂર.

રીઆદ-ત્યાંના હાકેમ ધોડા ઉછેર-
વામાં હોશીઆર છે.

એડન-અંબેજનું બંદર તેમાં હાલ
હીંદુ લોકો રહી શકે છે.

જેરુસલમ-ત્યાં ખ્રીસ્તી લોકો જન-

નાએ જાય છે.

દમાસ્કસ-દુનીઆમાં સૌથી જૂના-
માં જુનું શહેર છે.

બાબીલન-તેમાં ઇ. સ. પુ. ૩૨૩
માં મહાન સિકંદરનું મરણ થયું
હતું.

બગદાદ-એ પહેલાં ખલીફની રા-
જધાની હતું.

અંગોરા-તેમાં અંગોરા નામે બ-
કરાના વાળની ધાખળીઓ થાય
છે.

સ્મર્ના-યુરોપ સાથેના વેપારનું
મથક છે.

મૃત્યુ-એ સરોવરનું પાણી એવું
તો ખાઈ છે કે ૧૦૦ મણ પાણી
એ ૪૫ મણ મીઠું પાકે છે.

ત્રેબીઝાંદ-અહીં સૂતરાઉ લૂગડાં-
પર રાતો રંગ સરસ ચઢે છે.
પાલેસ્તૈન-સારીઆની રાજધાની
તેમાં ઇસુખ્રિસ્તનો જન્મ થયો
હતો.

બાકુ-કાર્પીઅન સમુદ્રમાં બેઠે છે
ત્યાંથી આસતેલ નીકળે છે.

હિંદુમ-કેરોસીનતેલને માટે પ્ર-
ખ્યાત છે

બુખારા-મુસલમાની પાઠશાળા
છે

મેાકંડ-બાબરની રાજધાની હતું
સામરકંડ-તૈમુરની રાજધાની હતું
કાશગર-ચાક્ર્ય બેગની રાજ-
ધાની છે ત્યાંના ચામડા વખ-
ણાય છે

રૈબીરીઆ-ટાઠ ઘણી પડે છે
તેથી લોકો ભોંયરામાં રહે છે બ-
રફ જમ્મે છે તથા બ્લેલ ને ગરૂડ
નામે પ્રાણી થાય છે

ડીઆખ્ત-ત્યાં ચીનની વણજરો
રૈબીરીઆમાં જતાં મુકામ કરે
છે

જાપાન--ત્યાંના લોકો બુદ્ધિવાન
છે તેથી તેઓ કાલ અગ્રેજની
ગામતથી વિદ્યા, કળા વગેરે સુ-
ધારામાં સુધરતા જાય છે

મિયાકો--તે કાલ ખંડેર છે તે જા-
પાનની જુની રાજધાની હતું અને
તે ધરતીકપથી નાશ પામ્યું છે

લકા--લાથીદાંત ને તેજનો

હિંદુસ્તાન--અનિજ, રૂ, અક્ષીણ

તમાકુ, વગેરે

કાશ્મીર--શાલ વખણાય છે

બંગાળા--ખાંડ ને ચા

હીમાલય--પૃથ્વી ઉપર સર્વથી

ઉંચો પર્વત છે તે પર્વત ઉપર

હમેશાં બરફ રહે છે

બેકલ--આખી દુનિયામાં મીઠા

પાણીનાં મોટાં સરોવરમાં આ

એક છે

ચીન--દુનીયામાં સર્વથી વધારે

વસ્તુવાળું છે તેમાં છાપખાનું અ-

ને હોકાયત્ર પહેલાં નીકળ્યાં દારૂ,

રેશમ, ને ચીનાઇ વાસણ ને

માટે પ્રખ્યાત છે ચીન દેશના

રક્ષણને સારૂ ૧૫૦૦ મૈલ લાંબી

ભીંન ચીનને તાર્તરી વચ્ચે બાંધી

છે

હોંગકોંગ એ બેટ અગ્રેજના તા-

બામાં છે ત્યાં થઈને હીંદુસ્તાનનું

અક્ષીણ ચીનમાં જાય છે

ટિબેટ--કસ્તુરી, તે દુનીયામાં સ-

ર્વથી ઉંચો દેશ છે

લાસા--ટિબેટની રાજ્યધાની ને તે

બૌદ્ધ ધર્મનું પવિત્ર ધામ છે

એશીઆના દેશોવિશે હકીકત.

૧ બલુચિસ્તાન.

હદ—ઉત્તરે અફઘાનિસ્તાન; પૂર્વે હિંદુસ્તાન; દક્ષિણે અરબી સમુદ્ર અને પશ્ચિમે ધરાત છે.

પર્વત—હાલા. નદી—ગંદાવા. ધર્મ—મુસલમાની. રામને ખાન કહે છે. :

શહેર—ખિલાત એ રાજધાની ગંદાવા નદીપર છે. ગંદાવા સિંધુની ખીણમાં છે. ખીજાં શહેર—કવેટા, દાદર, પંચગુર, બૈલા સહરવાન, સોનમીયાની વગેરે છે.

નીપજ—ચામડાં, બિન, વગેરે.

૨ અફઘાનીસ્તાન.

હદ—ઉત્તરે તાર્તરી; પૂર્વે હિંદુસ્તાન; દક્ષિણે બલુચીસ્તાન; અને પશ્ચિમે ધરાત છે.

પર્વ ૧—હિંદુકુશ (૭૦૦ મેટ્ર લાંબો) અને સુએમાન.

નદી—કાબુલ અને હેલમંદ. સરોવર—ગરા

ધર્મ—મુસલમાની. પ્રાંત—સેઈસ્તાન.

રામને અમીર કહે છે.

શહેર—કાબુલ રાજધાની કાબુલ નદીને કાંઠે; ગીજની મહમદ ગીજનવીની રાજધાની હતુ. ખીજાં શહેર—કંદહાર, જલાલાબાદ;

અને હિરાન, બહક, અને દુશસ્વ વગેરે છે.

નીપજ—સૂકોમેવો, તલવાર, ઘોડા, ફૂતરાં, વગેરે.

૩ ઇરાન.

હૃદ—ઉત્તરે કાશ્મીરન સમુદ્ર અને રૂધીઆઈ તાર્તરી; પૂર્વે અફઘાનીસ્તાન, અને અબુચિસ્તાન; દક્ષીણે ઇરાનીઅખાત અને પશ્ચિમે તુર્કસ્તાન

પર્વત—અલ્પર્જ (તેનું શીખર હીમાવંદ) અને કુર્દીશ.

ખેટ—કરક, કીબ્મ અને ઓર્મજ, પહેલા ખેમાં મોતી પાકે છે.

સરોવર—અકતેગાન, અને ઉરમાઆ.

અખાત—ઇરાની અને ઓગાન. સામુદ્રફુની—ઓર્મજ.

ધર્મ—પુગલમાની. રમને શાહ દહે છે.

ખંદર—અઆઆદ, ઓજુન, અબુશદર, અને બાલકુશ.

શહેર—તહેરાન એ રાજધાનીનું શહેર છે. ઇસ્ફહાન એ જૂની રાજધાની હતું. શીરાજ ત્યાંનો દારૂ વખાણાય છે. તે ત્યાં સાદીને હાથ નામે કવીનો જન્મ થયો હતો. પરસેપોલીસ એ પારસીઓના વખતમાં જૂની રાજધાની હતું.

બીખ શહેર—તક્લીજ, યજદ, મશહ, એમુઅટાના, કર્માન વગેરે.

નીપજ—ઘોડાં, ફૂતરાં, માલીઆ, ઊન, તલવાર, કીમતી પથરાન અને મેવો વગેરે.

૪ અરબસ્તાન.

હુદ—ઉત્તરે તુર્કસ્તાન; પૂર્વે ઇરાની અખાત ને તુર્કસ્તાન; દક્ષીણે અરબીસમુદ્ર; અને પશ્ચિમે કાલસમુદ્ર.

પર્વત—સીનાઇ. સામુદ્રધુની—માબલમાંડબ, અને સ્વેજ

બેટ—સોફ્રાટ્રા, ને પીરમ (અંગ્રેજના) અને બહરીન એ ત્રણે કાલસમુદ્રમાં છે. બૂશીર—રાસઅલહદ.

અખાત—સ્વેજ, અકબ્બા, અને એડન છે.

ધર્મ—મુસલમાની. રાગને શેખ કહે છે.

બંદર—અકબ્બા, મોખા, જુદા, એડન મસ્કત વગેરે.

પ્રાંત—હીડન્નજ, યમન, ઓમાન, હદ્રમૌત અને નજ્દ.

શહેર—મક્કા હીડન્નજની રાજધાની તેમાં મહમદપેગંબરનો જન્મ થયો હતો. મદીના તેમાં મહમદપેગંબરનું મરણ થયું હતું. તે બન્ને જગાએ મુસલમાન લોકો જત્રાએ જાય છે. મોખા ત્યાં ખૂન વખાણાય છે. મસ્કત ઓમાન પ્રાંતની રાજધાની ત્યાંના હાકેમને ઇમામ કહે છે. રીયાદ નજ્દ પ્રાંતની રાજધાની ત્યાંનો હાકેમ ઘોડા ઉછેરવામાં પ્રસિદ્ધ છે. એ સિવાય ખીજાં ઘણાં શહેર છે.

નીપજ—બુદ, ઘોડા, ખજૂર, મેવો વગેરે.

૫ તુર્કસ્તાન.

હુદ—ઉત્તરે કાળોસમુદ્ર, પૂર્વે એરેરાટ પર્વત; દક્ષીણે અરબસ્તાન, અને બૃમધ્યસમુદ્ર; પશ્ચિમે બૃમધ્ય સમુદ્ર.

પર્વત—હીમનાન, તારસ, અને એરેસાટ.

નદી—ગર્ડન, યુક્ટીસ, તેગ્રીસ, વગેરે.

સરોવર—મૃત્યુ, અને વાન.

ભૂશીર—ગાળા રમના આગળ.

બેટ—લિસ્થાન, સામોસ, કોસ, રોડસ, અને સૈપ્રસ.

દ્વીપકટપ—એશીઆમૈનર.

બંદર—ત્રેગ્રીઝાંડ, બસ્ત્રા, રમના, સીનોપી સીડન, અને ટાયર.

પ્રાંત—૧ એશીઆમૈનર, ૨ સીરીયા, ૩ (અલજજરા, ધરાકચરખી, તુર્કીકુર્દીસ્તાન,) ૪ આર્મીનીયા.

ધર્મ—મુસલમાની. રાજાને સુલતાન કહે છે.

શહેર—રમના એ એશીઆ મૈનરની રાજધાની છે. દમાસ્કસ એ દૂનીયામાં જૂનામાં જૂનું શહેર સીરીયાની રાજધાની બગદાદ તિગ્રીસ નદી ઉપર, અલજજરાની રાજધાની જેરૂસલમ પાલેસ્તૈનની રાજધાની તેના બિયલહામ નામે ગામડામાં ઇસુખ્રિસ્તનો જન્મ થયો હતો. બાબીલન (હીલ્લા) તેમાં મહાન સિદ્ધંતરનું મરણ ઇ. સ. પુ. ૩૨૩માં થયું હતું. બાબા શહેર—અલેપ્પો, પાલમૈરા, મોશલ, દી-યરબકર, નીનેવે, વગેરે વગેરે.

નીપજ—૩, આમડાં, હિન, રેશમ, ગળી, મેવો, તલવાર, ધાગળી, ગાલીયાં, ત્રાંચુ અફીણુ વગેરે.

૬ તાર્તરી.

હુદ—ઉત્તરે રશીયા; દક્ષીણે ધરાન, અને અફઘાનીસ્તાન; પૂર્વે

મીનાઇ તાર્તરી; અને પશ્ચિમે કાસ્પીઅનસાગર.

સરોવર—કાસ્પીઅન, બલ્કાસ, અને એરઝ.

નદીઓ—આમુ, સિહુન, અને યારકંડ.

પર્વત—હીંદુકુશ, ખેલુરતાગ, અને થીઆનરાન.

ભાગ—પુર્વતાર્તરી, પશ્ચિમ તાર્તરી, રૂશીઆઈ તાર્તરી, (રૂશીઆ જુઓ.) અને ચીનાઇ તાર્તરી (ચીન જુઓ).

ધર્મ—મુસલમાની રાખને ખાન કહે છે.

શહેર—ખુખારા તે રાજધાની મુસલમાની પાઠશાળા છે.

ખીજાં શહેર—ખોકંડ, ખીવા, યાર્કંડ, કાશગર, અને ખોતાન વગેરે.

નીપજ—અનાજ, રૂ, ઊન, ફળ, ચામડાં, રેશમ વગેરે.

૭ એશીઆઈ રૂશીઆ,

હદ—ઉત્તરે ઉત્તરમહાસાગર; દક્ષિણે તાર્તરી, અને ચીનાઇ રાજ્ય; પૂર્વે પાસીફીકમહાસાગર; પશ્ચિમે યુરોપી રૂશીઆ છે.

નદી—ઓખી, યેનેસી, લીના, કર, અનાદીર, આમુર, અને યુરલ.

પર્વત—યુરલ, આલ્તાઇ.

સરોવર—મેકલ સુમી અને શાની વગેરે.

અખાત—ઓખી, અનાદીર, અને પેંછરક છે.

ભૂશીર—પુર્વકેપ, ઇશાનકેપ, ઉત્તરકેપ, અને લેપાલકા.

સામુદ્રફુની—મહેરીંગની, ધર્મ—ખોરલી,

આ દેશ યુગેપી રૂપીઆને તામે છે.

ખેટ—આહુશીઅન, બહેરીંગ, સધેલીઅન, વગેરે છે.

ભાગ—કાકેરાસ પર્વતની દક્ષીણનો મુઝક, ૨ સૈબીરીઆ, ૩ ર-
શીઆઈ તાર્તરી.

શહેર—નીફલીસ કાકેરાસ પર્વતના દક્ષીણ ભાગની રાજધાની
તોમોલસ્ક સૈબીરીઆના પશ્ચિમ ભાગની રાજધાની ઇર્કુતસ્ક સૈબીરી-
આના પૂર્વ ભાગની રાજધાની. ખીજ શહેર—એરીવાન, તાસ્કંદ,
સમરકંદ, મર્વ, ફીઆખ્ત, અને બાટુમ વગેરે.

ખનીજ—સોનુ, રૂપું, ગ્યાસતેલ, અને કાચલા, વગેરે.

નીપજ—લાકડાં અને રેશમ વગેરે.

૮ જાપાન.

ખેટ—નિફોન યસો સિકોક અને ક્યુસ્યુ.

સામુદ્રધુનો—કાપેરજ અને સંગાર.

ધર્મ—બૌદ્ધ ખંદર—નાગાસાકી (ક્યુસ્યુ ખેટમાં) યોન

કાકામા હેકોકેટ [યમે ખેટમાં] ટોસા (સિકોકમાં)

શહેર—યદો (ટાકીઓ) રાજધાની મીઆકો અને માટસમાય
વગેરે છે.

નીપજ—૨ રેશમ ત્રાંબું કાચલા આ રોગાન બટાટા વગેરે.

૯ ચીનાઈ રાજ્ય.

ચીનાઈ રાજ્યના ત્રણ ભાગ છે શુદ્ધચીન ચીનાઈતાર્તરી અને
ટીબેટ તેમની હકીકત નીચે પ્રમાણે.

શુદ્ધચીન.

હુદ—ઉત્તરે ચીનાઈ તાત્તરી પૂર્વે ચીનાઈ સમુદ્ર દક્ષિણે પીળાં સમુદ્ર ને હાંદીચીન પશ્ચિમે ટીબેટ ને ચીનાઈ તાત્તરી.

પર્વત—નાનલીંગ અને યુનલીંગ

નદી—પેઇહો કંતાન હોઆંગહો યાંગ્સેકયાંગ.

અખાત—ટોંગહોંગ અને પેચેલીનો.

ખેટ—કામોસા હેનાન હોંગકોંગ મકાઉ અને હુયુ વગેરે.

સામુદ્રધુરી—કામોસાની ધર્મ—બૌદ્ધ

શહેર—પેકીન એ રાજધાની પેઇહો નદીપર છે શાંગહાય— નાનકીન એ અસલની રાજધાની યાંગ્સેકયાંગ નદીપર છે. કંતાન એ કંતાન નદીપર છે હુયુ આમોય, નીગપો સ્વાટોચીકુ, વગેરે છે.

રાજાને શહેનશા કહે છે.

નીપજ—૩, રેશમ, ચા, દારૂ, કાગળ હોકાયંત્ર ખાંડ વગેરે.

વિશેષ—આ દેશના લોકો ધણા હુનરી છે ત્યાંની વસ્તી ધણી છે તે લોકો માછલાં, દેડકાં, ઉંદર વગેરે પર ગુજરાન ચલાવે છે. તાત્તરી લોકોના હુમલાની ધાસ્તીથી ઉત્તરમાં ૧૫૦૦ મૈલ લાંબી બીન બાંધી છે ચા, છાપખાતું, હોકાયંત્ર, ચીનાઈ વાસણ અને રેશમના કીડા એઓને માટે આ દેશ અસલથી પ્રખ્યાત છે.

ચીનાઈ તાત્તરી.

હુદ—ઉત્તરે રશીઆ પૂર્વે પાસીફીક મહાસાગર દક્ષિણે શુદ્ધ ચીન અને ટીબેટ; અને પશ્ચિમે તાત્તરી.

ભાગ—માંગોલીઆ, માન્ચુરીઆ, કોરીઆ, અને ગોખીનુંરણ.

દ્વિપકટપ—કોરીઆ, સામુદ્રધુની—કોરીઆ
 નદી—આમુર ઉર્ફે સધેલીઅન. પર્વત—કુવેનલૂન
 સરોવર—લવનોર, હસનોર.

શહેર—કીંક્રીતાઓ, કોરીઆની રાજધાની કીરીનઉલ્લા માન્યુ-
 રીઆની રાજધાની સધેલીઅન ઉલ્લા આમુર નદીપર છે ઉર્ગો ઇસો
 નદીપર છે વગેરે.

નીપજ—ઉન અને લાકડાં

ટિબેટ.

હદ—ઉત્તરે ચીનાઇ તાત્તરી; પૂર્વે ચીન; દક્ષિણે હીમાલય; અને
 પશ્ચિમે કાશ્મીર છે.

સરોવર—પાણી, રાવણહદ, માન અને ટેમ્પીનોર એમમાં
 મીઠા છે.

ધર્મ—બોધ પર્વત—હીમાલય, અને કુવેનલૂન.

નદી—સાંપુ, સિધુ, સતલજ, હોઆંગહો, અને યાંગ્સોક્યાંગ.
 વગેરે.

શહેર—હદાસા તેમાં બૌદ્ધધર્મનો ધર્મગુરુરહે છે,

નીપજ—ઉન, કસ્તુરી, સોનું, રૂપું; વગેરે.

૧૦ હીંદીચીન

ભાગ—અહાદેશ, સિયામ, મલાયા, અને કાચીનચીન,

અહાદેશ

નદી—ઇરાવતી, અને સાલ્વીન, અખાત— માર્શ્યાન,

(૧૭)

સિયામ.

નદી—મૈનામ અખાત—સિયામનો

સંયોગીભૂમી—કોની

શહેર—ખાંકોડ એ હાલની રાજધાની છે યુથીઆ એ અસ-
લની રાજધાની હતું

નીપજ—રત્ન, ચોખ્ખા, મસાલો વગેરે

કોચીન ચીન

નદી—કેમ્બોડીઆ અને સાન્થાપ

ભૂશીર—કેમ્બોડીઆ

શહેર—કેમ્બોડીઆ, હુવે, અને સાયગ્ગેન, તેમાં છેલ્લાં બે
બદર છે

નીપજ—ગરમ મસાલો, રત્ન, અને ચા વગેરે

મલાયા.

એ મોટો દ્વીપકલ્પ છે બેટ—પીનાંગ અને સાંગાપુર

સામુદ્રકુની—મલાકાની શહેર—મલાકા અને સાંગાપુર
વગેરે

નીપજ—કલાપ ગરમ મસાલો વગેરે

૧૧ લંકા.

નદી—મહાવીલીગંગા કાવાનીગંગા અને કલુગંગા

અખાત—મનારનો સામુદ્રકુની—પાકની લંકા ને હો-

દુસ્તાન વચ્ચે છે

ભૂશીર—પોંછટડીગાલ અને પોંછટપાલ મૈરા.

ખંદર—આટીકાલા ને ત્રીકામાલી (પૂર્વે) કોલમો, નિગમ્યો
અને કાલટયુરા [પશ્ચિમે માટયુરા (દક્ષિણે)

શહેર—કાંડી એ દેશી રાજની રાજધાની છે

ધર્મ—બૌદ્ધ

નીપજ—ગરમમસાલો, હાથી, સોપારી, કોપરેલ, ઇમારતી
લાકડાં, મીઠું, રત્ન, અને પથ્થર વગેરે

૧૨ હિંદુસ્તાન.

હિંદ—ઉત્તરે દીબેટ અને હીમાલય; પૂર્વે બ્રહ્મદેશ; દક્ષિણે હિં-
દી મહાસાગર; અને પશ્ચિમે અરબી સમુદ્ર હાલા પર્વત અલુચીસ્તાન
અને અફઘાનિસ્તાન.

પર્વત—હીમાલય, વીંધ્યાચળ, સાતપુડા, સંહ્યાદ્રી, નીલગીરી,
પૂર્વઘાટ, આસામનાડુંગર વગેરે

નદી—સિંધુ, સતલજ, ચીનાબ, ગંગા, જમના, બ્રહ્મપુત્રા મહા,
નર્મદા, તાપી, ગોધાવરી, કૃષ્ણા, કાવેરી, વગેરે

ખેટ—લક્ષદ્વીપ, માલદ્વીપ, આંડામાન, નીકોબાર, રામેશ્વર અને
મુળામ વગેરે

સરોવર—ચીકલા, પુલીકટ કોલર, સાંખર, વુલર અને ઢેબર વ-
ગેરે.

અખાત—કચ્છ, અંખાત, મનાર, અને અંગાજાનો ઉપસાગર

ભૂશીર—જગતપોષિટ, રામાસ, અને કુમારીકા વગેરે

દ્વીપકલ્પ—ડીંદુસ્તાન એજ દ્વીપકલ્પ છે, અને કાઠીઆવાડ.

સામુદ્રધુની—પાકની

રણુ—કચ્છનું, સીંધનું, અને મારવાડનું

હુવાનાં ઠેકાણાં—સીમલા, મરી, મહાબળેશ્વર, માયેરાન, ડીં
ડીગલ અને આબુ

ખંદર—કરાંચી, માંડવી, દ્વારકાં, પોરખંદર, ભાવનગર, સુરત,
મુખાઈ, કારવાડ, પુતુકુંડી, પેંડીશરી, મદ્રાસ, રાજમદ્રી, મછલીપટણ
અને કટક વગેરે

તીર્થની જગ્યા—મદ્રીનાથ, હરદ્વાર, મથુરા, અલહાબાદ, કાશી
જગન્નાથપુરી, રામેશ્વર, નાશીક, ગયા, સોમનાથ અને દ્વારકાં વગેરે

૬૪—હીંદુ, મુસલમાની, અને ખ્રીસ્તી વગેરે

ભાગ

રાજધાની

મુખાઈ ઇલાકો.

મદ્રાસ ઇલાકો.

બંગાળા ઇલાકો.

અયોધ્યા

વાલ્ય પ્રાંતો

પંજાબ પ્રાંત

રજપૂત સરથાન

મુખાઈ, અમદાવાદ, હૈદરાબાદ.

મદ્રાસ, મચ્છલીપટણ, અર્કાટ.

કલકત્તા, ઢાકા, મુર્શીરાબાદ.

અયોધ્યા લખનો.

દીલ્લી, આગ્રા, અલહાબાદ.

લાહોર, મુલતાન, કાશ્મીર.

સ્વપૂતોનાં બૂદાં બૂદાં રાજ્ય હો-

વાથી તેઓ જૂદે જૂદે ઠેકાણે રાખ્યા
કરે છે જેમ જોધપુર જપુર વિ-
કાનેર વગેરે.

મધ્યહ્નિ એજન્સી

મધ્ય પ્રાંતો

ગીઝામ

મહીસુર

નેપાળ

જૂતાન

ફ્રેન્ચનાં

પોર્ટુગીઝનાં

અનીજ—સોનું, ત્રાંચું, હીરા, કોયલા, અને હકીકત

નીપજ—૩, ગળી, અરીણી, ખાંડ, ગોળ, તમાકુ, ચોખા, રે-

શામ, ઉત્ત, ને શાલ વગેરે

ગ્વાલીઅર, ઈંદોર, ભોપાળ,

નાગપુર, જામલપુર, વગેરે.

હૈદરાબાદ, સિંકદરાબાદ.

મહીસુર, શ્રીરંગપટ્ટણ.

ખટમંડુ.

ટયાસુસુડેન.

પાંડીશરી ચંદ્રનગર વગેરે.

ગોવા, દીવ, દમણ.

ચરિત્ર ખંડ-

હદ—ઉત્તરે ઉત્તર મહાસાગર; પશ્ચિમે આફ્રિકાનિક મહા-
સાગર; દક્ષિણે જૂમધ્યસમુદ્ર; આફ્રીકેસીયસમુદ્ર, મામોરાસમુદ્ર,
કાજોરાસમુદ્ર, અને કાકેસસપર્વત; પૂર્વે કારાપીઆનસમુદ્ર, યુરલપર્વત
ને યુરલનાદી,

દેશ—૧ ઓસ્ટ્રીયન અને આયર્લેન્ડ, ૨ હાન્સ, ૩ સ્પેન, ૪ પોર્ટુગાલ, ૫ બેલજીયમ, ૬ હોલાન્ડ (નેધર્લેન્ડ), ૭ જર્મની, ૮ ડેનમાર્ક, ૯ સ્વીડન અને નોર્વે, ૧૦ રશીયા, ૧૧ આસ્ટ્રીયા અને હંગરી, ૧૨ સ્વીતઝર્લેન્ડ, ૧૩ ઇટાલી, ૧૪ યુરોપીયન સ્લાવ, અને ૧૫ ગ્રીસ

સમુદ્ર—૧ શ્વેતસમુદ્ર, ૨ ખાલટીક સમુદ્ર, ૩ જર્મતસમુદ્ર, ૪ ભૂ-
મધ્યસમુદ્ર ૫ આદ્રીયાટીક સમુદ્ર, ૬ આફ્રીપેલેગો સમુદ્ર, ૭ મર્મોરા સમુદ્ર
૮ ક્રાનો સમુદ્ર ૯ આઝોફ સમુદ્ર ૧૦ આધરીશ સમુદ્ર.

અખાત—આખેજલ, ઓનીગા, શ્વેતસમુદ્રમાં છે. બોથનીઆ ફોન્સાંડ, રૈગા, ડેન્ટ્રીક ખાંલટીક સમુદ્રમાં છે લીમ્બયોર્ડ ખિસ્કે, લૈ-ગ્રોન્સ, હુનોઆ, ટોરાંટો, વેનીસ, સોલોનીકી, લીપાંટો એ લૂમબી સમુદ્ર. સાશ્વેર્થ મોરીકાંખી, ખિસ્લયાનલ, કાર્ડિગન વગેરે ખીજી ન્કાટલાંડ તથા આયલેંડમાં ઘણા અખાત છે.

ખાડી—ઈંગ્લીશચેનલ, સેન્ટોયોર્જસચાનલ, અને નોર્થચાનલ
વગેરે છે.

સામુદ્રધુની—વેગત્તની, સૌંડ, ગ્રેટબેલ, લીટલબેલ, કાટીગાટ,
સ્કાગરાક, ડોવર, છપ્પલટર, બોનીફીશીઓ, ડાર્ડનસ, બાસફર્સ, અને
યેનીકેલ વગેરે.

સરોવર—ડવેન્ટવોટર, આલ્સવોટર, વીન્ડમીર, લાકસોમોન્ડ, લાકનેસ, નીઆ, અર્ન, મારક, કીલાની, વેનર, વેટર, મીલર, લારોગા ઝોનીગા, ઈલ્મેન, બાલેટનસી, ન્યુસીડરલસી, કોન્સ્ટન્સ, છનીસ, ગાડી, કોમો માજીઆરી.

ਘੋਟ—ਗੋਘਾਭੇਮੰਘਾ, ਰਪੀਟਸਅਗੰਨ, ਭੀਲਾਂਡ, ਚੁਪੁਨੇਨ, ਲਾਲਾਂਡ,

ફેરો, ઐસલાંડ, ગોથલાંડ, ઓલાંડ, રૂગેન, લોફાંડન, માજુરો, આઈને-
રોટલાંડ, હેબ્રીડીઝ, માન, આંગલ્સી, એનલટાપુ, બલીઆરીટાપુ, કા-
નેરીટાપુ, હીરીજ, અશન્ટ, કાર્સીકા, સાર્ડીનીઆ, એલ્બા, માલ્ટા, ગોઝો,
સીસીલી આઝર્સ, મડીરા, વાલકેરન, ટેકરાલ, આયોનીઅન, સૈકલે-
ડીસ, નીગ્રોપોંટ, કાંડીઆ, અને લેમનોસ. વગેરે.

દ્વીપકલ્પ—૧ સ્વીડન, નોર્વે, (સ્કાંડેનેવીઆ) ૨ જટલાંડ. ૩
સ્પેન પોર્ટુગાલ (આઈબીરીઅન પેન્યુનથુલા.) ૪ ઇટાલી ૫ મોરીઆ,
૬ ક્રીમીઆ. વગેરે.

ભૂશીર—નોર્ડકીન, યુરોપની છેક ઉત્તરે; ઉત્તરકેપ નોર્વેની ઉ-
ત્તરે; રાય સ્કાટલાંડની ઉત્તરે; ક્લીઅર આયલાંડની નૈરત્યે લાન્ડસ-
એન્ડ ઈંગ્લાંડની પશ્ચિમે; લીઝડ, સ્ટાર્ટ, બીચીહેડ, ઇજલાંડની દક્ષિણે
ફ્રલાંબરોહેડ, ને સ્પર્નહેડ ઇજલાંડની પૂર્વે એ સિવાય માલીનહેડ, ફેરહેડ,
લાહોગ, બારફુલર, રોકા, સેંટવિસેન્ટ, સાંટામોરીઆ, ઓર્ટોગલ, શી-
નીસ્ટ, ટફાલગર, ટરીફા, ફૂજ, સ્પાટીવેન્ટો, પાસ્સારો, લૂકા, અને
માટાપાન વગેરે.

સયોગી ભૂમી—કેરીયની ગ્રીસને મોરીઆ વચ્ચે, અને પેરીકાપ
રશીઆને ક્રીમીઆવરશે.

ઉચ્ચપ્રદેશ—મધ્યસ્પેન, બવેરીઆ, નોર્વે, અને સ્વીટ્ઝર્લેન્ડ.

ધોધ—યુકન (કોલનપર્વતમાં) સ્કેફ્લોસન (આલ્પ્સમાં). ગર્વની
(પીરીનીઝમાં) ટર્ની (ઇટાલીમાં). સ્કેલકોર્સ (સ્કાફેલમાં). ઓમસ
(ગ્રોપીઅનમાં). વગેરે.

બંદર—મર્ગન, ક્રીસ્ટીઆના, કાર્લસ્કોના, સેન્ટપીટર્સબર્ગ, રેંગા,

ડાન્ઝીક, સ્ટેટીન, હેગ, આલ્ટોના, હામ્બર્ગ, આમસ્ટર્ડામ, રૌટર્ડામ, આન્ટવર્પ, બ્રોક્સેન્ડ, ડાવર, એડીનબરો, આબર્ડીન, લીવરપુલ, બ્રીસ્ટલ, લીમરીક, ગાલોવેનોમલ, ડબ્લીન, પ્લીમ્થ, પોર્ટસ્મથ, શર્બર્ગ, બ્રેસ્ટ, નાન્ટસ, બોર્ડો, બ્રોપોર્ટો, લીસ્બોન, કેડીંગ જીઆલ્ટર આર્સીલોના, માર્સેલ્સ, ટુંચોન, જીનોઆ, લેગ્હોર્ન, નેપલ્સ, મેસીના, પાલર્મો, બ્રીન્ડીસી, વેનીસ, ત્રિએસ્ટ, કોરીથ, પટ્રાસ, નોપલીઆ, સોલોનીટ્રી, કોન્સ્ટાન્ટીનોપલ, બોડેસા, આઝોર વગેરે.

પર્વત—ચીવીઅટ, સ્કાફેલ, સ્ટે.ડન, આપીઅન, તેનું શીખર બેન્નેવીસ, મોર્ન, વીકલો, પીરીનીઝ, આલ્પ્સ, તેનું શીખર મોન્બલાંચે, કાકેસસ, હિલ, કાર્પેથીઅન, આપીનૈન્સ, આલ્કન, કોલન, વગેરે છે.

જગાળા યુખી પર્વત—વિસ્ટવીયસ (ઇટાલીમાં) એટના (સીસીલીમાં અને હેકલા) ઐસલાંડમાં

સ્વતંત્રશહેર—હામ્બર્ગ, બ્રેમેન, લ્યુબેક, (જર્મની) બોલોના, પાર્મા, મેસીના, સાન મરીનો (ઇટાલીમાં)

નોકાસ્થળ—પોર્ટસમૌથ, પ્લીમૌથ, મીલફોર્ડહેવન, શર્બર્ગ, બ્રેસ્ટ, કેડીંગ, માલાગા, કાર્લસ્ક્રોના, અને સેબાસ્ટ પોલ વગેરે

બેવડાંનામો—સ્કાટલાંડ=કાલેડોનીઆ, જર્મન સમુદ્ર=ઉત્તર સમુદ્ર સ્પેન ને પોર્ટુગાલ નો દ્વીપકલ્પ=(આઘખીરીઅન પેન્થુનસ્યુલા) માલીન્સા=મેગલીન, બ્યુસનદી=માઉસનદી નોર્વે ને સ્વીડનનો દ્વીપકલ્પ=સ્કાન્ડેનેવીઆ, હોલાંડ=નેધર્લાંડ, કટક=ચેતીકેલ, બેસલ=આસલી બાલ, બ્યુ-ગા=બ્રેક્વિન, ડાર્ડનલ્સ=હેલ્સેપોંટ, કાન્સ્ટાનીનોપલ=ઇસ્ટાંબુલ, લીપાંટો=કોરીથ વગેરે

યુરોપી બળવાન રાજ્યો—ઇંગ્લેન્ડનું રાજ્ય ફ્રાંસીઆનું રાજ્ય

ફ્રાન્સનું, અને ઇટાલીનું રાજ્ય વગેરે

ધર્મ—આ ખડમાં ફક્ત બે જાતના ધર્મ ચાલે છે ૧ મુસલમાની અને ૨ ખ્રીસ્તી મુસલમાની ધર્મ ફક્ત તુર્કસ્તાનમાં ચાલે છે અને બાકીના દેશોમાં ખ્રીસ્તી ધર્મ ચાલે છે ખ્રીસ્તી ધર્મના ત્રણ ભેદ છે

૧ પ્રોટેસ્ટન્ટ ગ્રીક અને રોમનકાથલીક

૧ પ્રોટેસ્ટન્ટ ધર્મમાં પ્રોટેસ્ટન્ટ, હોલાંડ, જર્મની, ડેનમાર્ક, સ્વીડન, નોર્વે અને સ્વીડજ્લૅન્ડ ૨ ગ્રીક ધર્મમાં રશીયા. ને ગ્રીસ છે અને બાકીના દેશોમાં ઘણું કરીને રોમનકાથલીક ધર્મ માને છે

રાજનીતી—ફ્રાન્સ અને સ્વીડજ્લૅન્ડમાં પ્રજાસત્તાક રાજ્ય ચાલે છે, તુર્કસ્તાન, રશીયા, અને આસ્ટ્રીઆમાં રાજા પોતાની મરજી પ્રમાણે રાજ્ય કરે છે અને બાકીના દેશોમાં રાજા પ્રજાનો મત લેઈ રાજ્ય કરે છે.

ભાષા—મૂળ ભાષા આર્ય વર્ગની છે તેમાં અસલની મુખ્ય ગ્રીક અને લાટીન છે તેમાંથી રશીયન, ફ્રેન્ચ, જર્મન, સ્પેનીશ, અને ઇંગ્લીશ વગેરે ભાષા થઈ છે

ખનીજ—ત્રાંચું, લોહું, સીસું, કલઈ, કાંચલા.

નીકાશ—ઘડું, ચોખા, દાક્ષિનોદાર, ખટારા, મકાઈ, શેરડી, તમાકુ, નારંગી વગેરે

મુંગઢથી ઇંગ્લાંડ જવાના પાંચ રતા

હીંદના લોકોને ઇંગ્લાંડ જવું હોય છે ત્યારે મુંગઢ ખંદરે આંગબોટ માં બેસી એડન થઈ લાલ સમુદ્રમાં જાય છે ને ત્યાંથી સુવેજની નહેર માં થઈ મિસરના સિકંદ્રીયા ખંદરે ઉતરે છે ને ત્યાંથી ચારરસ્તે ઇંગ્લાંડ જવાય છે

૧ સિંડીસીનો—સિકંદ્રીયા ખંદરેથી આંગબોટમાં બેસી જમખ

સમુદ્રમાંથી ફિનિડીસી બંદરે ઉત્તરે ને ત્યાં રેલવેમાં બેસી ઇટાલી સ્વીટઝર્લંડ ને ફ્રાન્સમાં થઇ કયાલે બંદરે ઉતરી ઇંગ્લીશ ચાનલ સમુદ્રમાં થઇ લંડન ઉતરે

૨ વેનીસનો—સિકંદ્રીઆ બંદરેથી ભૂમધ્ય સમુદ્રમાં થઇ વેનીસના અખાતમાં વેનીસ બંદરે ઉતરે ને ત્યાંથી ઇટાલી, સ્વીટઝર્લંડ, જર્મની, અને બેલજીયમમાં બ્રુક્સેલ્સ બંદરે ઉતરી આગમોટમાં બેસી જર્મન સમુદ્રમાં થઇ લંડન ઉતરે

૩ માસેલ્સનો—સિકંદ્રીઆ બંદરેથી ભૂમધ્ય સમુદ્રમાં થઇ લૈઆન્સના અખાતમાં માસેલ્સ બંદરે ઉતરે ને ત્યાં થઇ ફ્રાન્સમાં રજા રસ્તામાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે જાય છે

૪ જીબ્રાલ્ટરનો સિકંદ્રીઆ બંદરેથી ભૂમધ્ય સમુદ્રમાં થઇ સ્પેનમાં અંગ્રેજ તાબાની જીબ્રાલ્ટરની સામુદ્રકુની આગળ આટલાંટિક મહાસાગરમાં થઇ સૌધામપટ્ટણ બંદરે ઉતરે

૫ કેપઓફગુડહોપ મુખાઇ બંદરે આગમોટમાં બેસી હીંદી મહાસાગરમાં થઇ આટલાંટિક મહાસાગરમાં થઇ સૌધામપટ્ટણ બંદરે ઉતરે

નદીઓ વીશે હકીકત.

(૧) વોલ્ગા—એ ધ્રુવીઅન સમુદ્રને મળે છે તેના પર સાશતોદ અને આરત્રાખાન વગેરે છે

(૨) ડાન્યુબ—આલ્પ્સ પર્વતમાંથી નીકળી કાળા સમુદ્રને મળે છે તેના પર વિએના, પ્રેસ્બર્ગ, બ્યુડા, પ્રેસ્થ અને બેલગ્રેડ વગેરે છે

(૩) હાઇન—ફોન્સેસ સરોવરમાંથી નીકળી ઉતર સમુદ્રને મળે છે તેના પર બાલકોલોન, લેડન, અને મુટેકટા વગેરે છે

(૪) નીપર—આસીઆમાં યદ્ય કાળા સમુદ્રને મળે છે તેના પર આસન છે

(૫) ડાન—રશીઆમાં યદ્ય આઝોફ સમુદ્રને મળે છે તેના પર આઝોફ અને તુલા છે

(૬) વિસ્ટુલા—કાર્પેથીઅન પર્વતમાંથી નીકળી બાલ્ટિક સમુદ્રને મળે છે તેના પર કાકો વાસી ને ડાન્ડઝીક છે

(૭) ડવીના—તેના બે કાંઠા છે પહેલો આર્ખેન્ગલના અખાતને મળે છે તેના પર આર્ખેન્ગલ છે ને બીજો રૈગાના અખાતને મળે છે તેના પર રૈગા છે

(૮) નીવા—શીન્લાંડના અખાતને મળે છે તેના પર કોન્સ્ટાન્ડ અને સેંટ પીટસ્બર્ગ છે

(૯) પેચોરા—યુરલ પર્વતમાંથી નીકળી ઉત્તર મહાસાગરને મળે છે

(૧૦) યુરલ—યુરલ પર્વતમાંથી નીકળી કાર્પેથીઅન સમુદ્રને મળે છે તેના પર ઓરેન્બર્ગ છે

(૧૧) ઓડર—કાર્પેથીઅન પર્વતમાંથી નીકળી બાલ્ટિક સમુદ્રને મળે છે તેના પર બ્રેસ્લો, ક્રાંકફર્ટ, અને સ્ટેટીન, છે

(૧૨) એલ્બા—આલ્પ્સ પર્વતમાંથી નીકળી બાલ્ટિક સમુદ્રને મળે છે તેના પર ફ્રેસડન, હામ્બર્ગ, અને આલ્ટોના છે

(૧૩) હુઓર—એ બ્રીસ્કેના ઉપસાગરને મળે છે તેના પર નાન્ડસ છે

(૧૪) મારોન—બ્રીસ્કેના ઉપસાગરને મળે છે તેના પર કુલુસ અને મોડો છે

(૧૫) હોન—લૈઓન્સના અખાતને મળે છે તેના પર છનીવા અને

લીઓના છે

(૧૬)કુરો—એ આટલાંટિક મહાસાગરને મળે છે તેનાપર એ પોતા છે

(૧૭)ટોગસ—એ આટલાંટિક મહાસાગરને મળે છે તેનાપર ટો લીડા ને લીસ્બોન છે

(૧૮)ધર્મો—એ ભૂમધ્ય સમુદ્રને મળે છે તેનાપર મારાગોસા છે

(૧૯)મ્યુસા—જર્મન સમુદ્રને મળે છે તેનાપર લીઓન ને રોમ હોય છે.

(૨૦)ટૅબર—ભૂમધ્ય સમુદ્રને મળે છે તેનાપર રોમ છે.

(૨૧)પો—વેનીસના અખાતને મળે છે તેનાપર ટ્યુરીન છે

(૨૨)ટેમ્સા—સ્નોડન પર્વતમાંથી નીકળી જર્મન સમુદ્રને મળે છે તેનાપર લંડન અને ઓક્સફર્ડ છે

(૨૩)શાનન—ડીલાની સરોવરમાંથી નીકળી આટલાંટિક મહાસાગરને મળે છે તેનાપર લીમરીક છે

(૨૪)સેવર્ન—શ્રિશ્વર આનલને મળે છે તેનાપર શ્રિશ્વર છે વગેરે ખીણ ઘણી નાની નદીઓ છે

પ્રખ્યાતિ.

લંડન—પૃથ્વીમાં સૌથી મોટું શહેર ને ઈસ્ટાંડની રાજધાની.

માન્ચેસ્ટર—૩ તથા કાપડનાં કારખાનાં માટે પ્રખ્યાત છે.

લીડન—લોનની જાણીતી બને છે.

નોર્વીગહામ—કારને મોજાને માટે

પ્રખ્યાત છે.

લીવરપુર—પહેલ વહેલી રેલવે ગાડી ત્યાં ચાલી.

ઓક્સફર્ડ કેમ્બ્રીજ—યુનીવર્સીટીઓ છે

મીડલેન્ડ વિન—તેમાં ઘણું બ

ધુ સરકાર સહી સલામત રહે છે.
આબર્ડિન ને ડાંડી-તેમાં શલુનુ
કાપડ બને છે.

પારીસ-દુનીઆમાં સૌથી સુંદર
શહેર છે.

બોડો-દ્રાક્ષનો દારૂ વખણાય છે
ગ્લાસગો-ચરાગ યંત્ર, વહાણ,
અને કાપડ વગેરે બને છે.

બેન્ગાલ-તેમાં શલુનુ કાપડ બને છે
લેઓન્સ-રેશમી કાપડ વણવાનાં
કારખાનાં છે.

જામ્નાટર-આ કીલ્લો અંગ્રેજનાં
તાબામાં છે. ને આખા યુરોપ
ખંડમાં ત્યાં વાંદરાં છે.

એપોલો-એમાં દ્રાક્ષનો દારૂ થા-
ય છે.

બર્મિન્ગહમ-પ્રેશીઆની રાજધાની
બ્રેસ્ટ-કાર, શીત, ને રોતરંજી
સારી વણાય છે.

લેગ-હોંત્રાંડમાં સરકારની મુખ્ય
કચેરી છે.

ડાન્ટઝાક-અનાજના વેપારનું મો-
ટું ખંદર છે.

હામ્બર્ગ-ત્યાં ઉનાળામાં એ માસ
સુધી સૂર્ય આથમતો નથી.

સેન્ટપીટર્સબર્ગ-એ હાલ રશીઆ-
ની રાજધાની નીવા નદીને કાંઠે
છે.

મોસ્કો-રશીઆની જુની રાજ-
ધાની.

સેઆસ્તપોલ-આ કીલ્લા આગળ
સન ૧૮૫૫ માં રશીઆને તથા
અંગ્રેજને મોટી ત્રાજા યર્ષ હતી.

જનીવા-ધડીઆળ અને ધરેણાં
સારાં બને છે.

રોમ દુનીઆના પ્રખ્યાત શહેરોમાં
જુનું શહેર છે. તેમાં રોમનકા-
થલોક ધર્મનો અધ્યક્ષ પોપ રહે છે

યુરોપના દેશોની હકીકત.

(૧) ગ્રેટબ્રિટન અને આયર્લેન્ડ.

ભાગ-ઈંગ્લાંડ અને સ્કોટલેન્ડ.

ઈંગ્લાંડમાં વેલ્સ નામે નાનો પ્રાંત છે.

પ્રગણાં ઈંગ્લાંડમાં-૪૦ ને વેલ્સમાં ૧૨ છે.

હક-ઉત્તરે ઓસીયા. પર્વત ને સ્કોટલેન્ડ, પૂર્વે નર્મન સમુદ્ર

દક્ષિણે ઈંગ્લીશચાનલ, અને પશ્ચિમે આઈરીશ સમુદ્ર.

પર્વત—મીવીઅટ, રકાફિલ, અને સ્નોડન.

નદી—ટેમ્સ પુર્વ તરફ વહે છે તેનાપર લંડન શહેર છે. તે ગિ-વાય સેવર્ન, મર્સી, ટાઈન, ટ્રેન્ટ, હંબર, આઉસ, ડા, અને વાઇ, વગેરે.

અખાત—સાલ્વેથર્થ, મેરીકાંપી, ક્વિન્ટલચાનલ, વાશ, ને કાડીંગન.

સરોવર—ડર્વેન્ટ્સવોટર, અલસ્વાટર, અને વીડમીર.

બેટ—માન, આંગલસી, વાઈટ, જર્સી ગર્નસી, આલ્બર્ની અને સાર્ફ.

જુશીર—લાન્ડસએન્ડ, લીઝર્ડ, રટર્ડ, ખીચીહીડ, સ્પર્નહીડ, હાલીહીડ, અને ફ્રાંખરોહીડ.

સામુદ્રધુની—૧ મનાઈની એ કાર્નાર્વનને આંગલસી બેટની વચ્ચે ૨ ડાવર એ ઈંગ્લાંડને ફ્રાન્સ વચ્ચે.

બંદર—ક્વિન્ટલ, હલ, સૌધામપટન, સડલીંડ, કાર્નાર્વન, સ્વાનસી, કાડિફ, અને મીલફોર્ડહેવન વગેરે.

શહેર—લંડન રાજધાની ટેમ્સ નદી ઉપર છે તે દુનીઆમાં મોટામાં મોટું શહેર છે; લીવરપુલ મર્સી નદી ઉપર મોટું બંદર છે; માન્ચેસ્ટર તેમાં મુત રાઉકાપડ વણવાનાં કારખાનાં છે; ન્યુકાસલ ટાઈન નદી ઉપર છે તેમાં કાચલાની ખાણો છે.

બમી ગઢામ ને શીશીલમાં ભોઢાનાં હમીઆર બનેછે

લીડનમાં ઉનની વસ્તુઓ બને છે; નોટીંગહામમાં શીતને મોખંસારાં

ધાય છે; ઓહાઈડને કેમ્બ્રીજમાં યુનીવર્સીટીઓ છે; કાન્ટર્બરી ને યાર્કમાં ધર્મી
ધ્યક્ષ રહે છે ખીજા શહેર કોવર બ્રેટન બુલવર્ડામપટ્ટન અને વ્રાડફોર્ડ વગેરે
નીપજ—શણુ, ઉન, યંત્ર, કાચ, કાગળ, લોહાનો, સામાન, રેશમનું
કાપડ, વગેરે.

ખનીજ—કોયલા, કલાર્ક, સીસુ, સિધવ, ત્રાંબુ, અને લોહું, વગેરે.

રકારલાંડ. (૩૩ પ્રગણાં છે)

હુદ—ઉત્તરે આટલાંટિક મહાસાગર; પશ્ચિમે આટલાંટિક મહા-
સાગર; દક્ષીણે ઈંગ્લાંડ ને સ્વીટ્ઝર્લેન્ડ પહાડ; અને પૂર્વે જર્મન સમુદ્ર.

પવત ગ્રોમ્પીઅન તેનું શીખર બેન્નેવીસ છે.

નદી ટવીડ, ફોર્થ, ટે, સ્પે, અને નેસ.

સરોવર સીન, મારી નેસ, આવી, ટે, અને લોમોન્ડ.

બેટ—આર્કની, શેતલાંડ, અને હેબ્રીડીસ.

લુશીર—ડનેટહેડા ને રાથ એ બે ઉત્તરે છે, અને ગાલોવેનોમલ
એ દક્ષિણે છે.

અખાત—ફોર્થ, ટે મોરે, કલેડ, અને સોલ્વે.

બંદર—ગ્રીનાક અને લીથ.

શહેર—એડીનબરો એ રાજધાની. ગ્લાસગો એ મોટું નગર છે
તેમાં સુતરાંઈ કાપડ અથા એનજીન વગેરે યત્રો બનાવવાનાં કારખાનાં
છે. આખડીન અને ડંડીમાં શણુનું કાપડ બને તે

ખીજાં શહેર—પર્થ, પેસલી, ડંફ્રીજ, ફાલકર્ક, અને યલ્લીંગ છે.

નીપજ—ઈંગ્લાંડ પ્રમાણે.

આયર્લેન્ડ (૩૨ પ્રગણ્યાં છે.)

હુક—પૂર્વે આઈરીશસમુદ્ર; અને બાકીની બાજુએ આટલાંટિક મહાસાગર છે.

પ્રાંત—અલ્સ્ટર, મનસ્ટર, લીન્સ્ટર, અને કોનોટ.

પર્વત—મોર્ન અને વિકલો.

નદી—ફોઇલ, અને બાન એ બે ઉત્તરે આટલાંટિક મહાસાગરને મળે છે. બોઈન, લીફો, અને સ્વેના એ પૂર્વે આઈરીશ સમુદ્રને મળે છે. સુવર અને લો એ બે દક્ષીણે આટલાંટિક મહાસાગરને મળે છે. અને શાનન એ આયર્લેન્ડમાં સૌથી મોટી નદી પશ્ચિમે આટલાંટિક મહાસાગરને મળે છે.

સરોવર—નીઆ, અર્ન, માર્ક, કારીય, રી, દર્ગ, અને કીલાની.

ખેટ—રાયલીન, ક્લેરખેટ, વાલેનિશીઆ, અને આરાન.

ભૂશીર—કલોઅર દક્ષીણે, માલીનહેડ ઉત્તરે, અને ફેરહેડ.

અખાત—ગ્રેનીગલ, સ્લૈગો, ગાલવે, બેલ્લકાર્ટ, અને ફોઇલ વગેરે.

ખંડર—વાટરફોર્ડ, કાર્ક, લીમરીક, લંડનડરી, કોમરટાઉન, અને કવીન્સટાઉન વગેરે.

શહેર—ડબ્લીન રાજધાની છે. તેમાં પાઠશાળા છે. બેલ્લકાર્ટ-માં શયુનું કાપડ બને છે.

નીપજ—આ દેશમાં શાક ભાજ્ય બેટુ માય છે માટે તેને લીલો દાપુ કહે છે.

૨ ફ્રાન્સ (૮૭ પ્રગણ્યાં છે.)

હુદ—ઉત્તરે ઈંગ્લીશચાલન અને બેલજીઅમ; પશ્ચિમે આટલાંટિક મહાસાગર, દક્ષિણે ભૂમધ્ય સમુદ્ર, અને સ્પેન; પૂર્વે જર્મની સ્વીટ્ઝર્લૅન્ડ, અને મેટાલી છે.

પર્વત—પીરીનીઝ અને આલ્પ્સ વગેરે છે.

નદી—સીન,લુઓર, ગારોન, હોન વગેરે છે.

બેટ—કાર્લીકા, હીરીજ, અને અશન્ટ છે.

ભૂશીર—ગ્રાહોગ, અને પાર્કલુર એ બે ઉત્તરે છે

અખાત—લૈઓન્સ ને શ્વિસ્કેનો ઉપસાગર.

ખંડર—માસેન્સ, દુક્લાન, બોર્ડો, નાન્ટસ અને ક્યાંસો છે.

શહેર—પારીસ એ રાજધાની ફ્રાન્સમાં સૌથી સુદર શહેર છે.

લૈઓન્સ એમાં રેશમી વણાદનાં કારખાનાં છે. બોર્ડો તેમાં દ્રાક્ષનો દાર થાય છે. સર્પર્ગ ને એસ્ટ એ નૌકાસ્થળ છે.

બીજાં શહેર—ર્યાંગ, લામ્બલ, વર્સેન્સ, ટુલુસ, અને ગ્રોલીયન્સ છે.

નીપજ—દ્રાક્ષનો દાર, રેશમ, ઉન, અને મેવો છે.

૩ સ્પેન (૪૮ પ્રગણ્યાં છે)

હુદ—ઉત્તરે શ્વિસ્કેનો ઉપસાગર, ને ફ્રાન્સ; પૂર્વે અને દક્ષિણે ભૂમધ્ય સમુદ્ર; અને પશ્ચિમે પોર્ટુગાલ, ને તેની પેલીમેર આટલાંટિક મહાસાગર છે;

પર્વત—પીરીનીઝ અને ટોલીડો.

નદી—ડુરો અને ટેગસ એ પશ્ચિમમાં પોર્ટુગાલમાં ધર્મ આટલાંટિક મહાસાગરને મળે છે અને માંઝનરીઝ વગેરે છે.

ભુશીર—ઝોટીંગલ શીનીસ્ટર ટકાલગર અને કૃઝ

ખંદર—ખાસીલોના વાલેન્શિઆ કેડીજ કોરના અને મા-
લમા વગેરે

શહેર—માંડ્રીડ રાજધાની માઝનરીઝનદીપર છે

ખીનાં શહેર—ટોલીડો સાલામાંકા સારાગોસા સેવીલ અને
આનેડા વગેરે છે

નીપજ | ઊન દ્રાક્ષનોદાર મેવો વગેરે

ખનીજ—લોહું ત્રાંબુ વગેરે

૪ પોર્ટુગાલ (૧૦ પ્રગણાં છે.)

હુદ—પૂર્વ અને ઉત્તરે સ્પેન; પશ્ચિમે અને દક્ષિણે આટલાંટિક
મહાસાગર છે.

નદી—ડુરો અને ટેગસ.

ભુશીર—સેંટવિન્સેન્ટ સાંટામેરીઆ અને રોકા

શહેર—લીસ્બોન એ રાજધાની ટેગસ નદી ઉપર છે આપોર્ટો
તેમાં દ્રાક્ષનો દારૂ થાય છે કોઈંઆ તેમાં પાઠશાળા છે

નીપજ—દ્રાક્ષનો દારૂ, ઊન, ખદમ, નારંગી, ઇત્યાદી

૫ બેલજિયમ (૯ પ્રગણાં છે)

હુદ—ઉત્તરે હોલાંડ; પશ્ચિમે ઉત્તર સમુદ્ર દક્ષિણે ફ્રાન્સ અને પૂર્વે જર્મની

નદી—મ્યુસ શેલ અને સીન બાંદર—ઓસ્ટેન્ડ

શહેર—અસેલ્સ એ રાજધાનીનું શહેર સીન નદી ઉપર છે આન્ટ-વર્પ એ વેપારનું મથક છે લીએન્માં ઘડીઆળો સારાં અને છે વાટરલુ એ ઠેકાણે ૧૮૧૫માં આર્થર વેલેસ્લી એ નેપોલીઅન બોનાપાર્ટને હરાવ્યો

બ્રીજ—શહેર માલીન્સ ઘેન્ટ વગેરે

નીપજ—સુતરાઉ, અને ઊનનું કાપડ, લોઢાનો સામાન ઘડીઆળ શણ, કોયલા, વગેરે

૬ હોલાંડ (નેધર્લેંડ) (૧૧ પ્રગણાં છે)

હૃદ—ઉત્તરે અને પશ્ચિમે ઉતર સમુદ્ર દક્ષીણે અને બેલજીઅમ, પૂર્વે જર્મની

નદી—મ્યુસ (માસ) હાઇન અને શેલ ત્રણ જર્મન સમુદ્રને મળે છે

બ્રેટ—વાલકેરન અને ટેક્સલ

શહેર—આમ્સ્ટર્ડામ એ રાજધાની હાઇન નદી પર છે હેગમાં સરકારી કચેરી તથા પાઠશાળા છે રોટર્ડામ મ્યુસ નદી ઉપર વેપારી સ્થળ છે લેડન યુટ્રેક્ટ અને ટ્રોનીંગનમાં પાઠશાળા છે

નીપજ—માછલાનું તેલ, શણ, ને ઊનનું કાપડ, દોર વગેરે

૭ જર્મની (૨૬ પ્રગણાં છે)

હૃદ—ઉત્તરે બાલ્ટિક સમુદ્ર ડેનમાર્ક ને જર્મન સમુદ્ર પશ્ચિમે હોલાંડ ફ્રાન્સ ને બેલજીઅમ દક્ષીણે સ્વીટઝર્લેંડ ને આસ્ટ્રીઆ પૂર્વે રશીઆ

લાગ—પ્રુશીઆ સાક્સની બવેરીઆ અને વર્ટેમ્બર્ગ છે

પર્વત—આલ્પ્સ

બ્રેટ—રૂમન

પાઠશાળા—ગોઠિંગન મ્યુનીયલિટીક હાલ અને બહીન

સ્વતંત્રશહેર—હામ્મર્ગ લ્યુબેક બ્રેમેન વગેરે

નદી—વિસ્તુલા ઓડર હાઈન એલ્મ વીસર સ્પ્રી ડાન્યુબ મેઈન
મોઝેલ સાલ ટ્રેવ વગેરે

બંદર—ડાંન્ટ્રીક સ્ટેટીન લ્યુબેક કોનીંગ્સબર્ગ આલ્ટોના હામ્મ-
ર્ગ બ્રેમેન વગેરે

શહેર—બહીન રાજધાની સ્પ્રી નદીને કાંઠે છે એસ્લો ફ્રાંકફર્ટ
સ્ટેટીન ઓડર નદી ઉપર ડાંન્ટ્રીક વિસ્તુલા નદી ઉપર વેપારનું સ્થ
ળ છે ડ્રેસડન સાક્સનીની રાજધાની મ્યુનીયલિટીઓની સ્ટટગાર્ટ વટે-
મ્મર્ગની રાજધાની બાલ સ્ટ્રાસબર્ગ કોલોન હાઈન નદી ઉપર મેટસ
મોઝેલ નદી ઉપર ફ્રાંકફર્ટ મેઈન નદી ઉપર બ્રેમેન વિસરનદી ઉપર

બીજાં શહેર—લ્યુબેક હાલ કીલ લીપઝીક વગેરે

નીપજ—બ્રિન, શણ, બીડી અંબર, સાગનાં લાકડાં, લોદુ, સોનું
ત્રાંબુ, રૂપું, કેરોસીન તેલ વગેરે

૮ ડેનમાર્ક [૬ પ્રગણ્યાં છે]

હુહ—ઉત્તરે ને પશ્ચિમે ઉત્તર સમુદ્ર; પૂર્વે બાલ્ટિક સમુદ્ર;
અને દક્ષિણે જર્મની.

બેટ—ઝીલાંડ, ફ્યુનેન, લાલાંડ, ફેરો, એસલાંડ, વગેરે.

દ્વીપકલ્પ—જટલાંડ અખાત—લીમ્બોર્ડ

ભૂશીર—સ્કાં જવા-મુ-પર્વત—હેકલા (એસલાંડમાં)

સામદ્રધુની—સૌંડ ઝીલાંડને સ્વીડન વચ્ચે; ગ્રેટબેલ્ટ ઝીલાંડ
ને ફ્યુનેન વચ્ચે; લિટ્ટાલબેલ્ટ ફ્યુનેનને સ્વેડિશગની વચ્ચે કાટીગાઠ

સ્વીડનને ઝીલાંડની વચ્ચે; સ્કાગરાક જટલાંડને નોર્વેની વચ્ચે

શહેર—કોપનહેગન રાજધાની અને એલ્સીનેર

નીપજ—ઢોર, માછલાં ધાન્ય, અને બ્લેલનું તેલ

૯ સ્વીડન ને નોર્વે

સ્વીડનનાં પ્રગણાં ૩ છે અને નોર્વેનાં ૬ પ્રગણાં છે

સ્વીડન

હુદ—ઉત્તરે રશીઆ; પૂર્વે અને દક્ષીણે બાલ્ટિકસામુદ્ર; અને પશ્ચિમે નોર્વે છે

બેટ—ગોથલાંડ અને બ્રોલાંડ,

શહેર—સ્ટાકહોમ મીલર સરોવરને કાંઠે રાજધાની છે અપ-સલામાં પાકશાળા છે ગોટનબર્ગ વેપારી બંદર છે ટેનીમેરા લોઢાની ખાણો માટે પ્રખ્યાત છે. કાર્લસ્કોના નૌકાસ્થળ છે ફાલન ત્રાંચાની ખાણો છે

ખનીજ—લોહ ત્રાંચુ રૂપું નીપજ—માછલાં લાકડાં ઇત્યાદી

નોર્વે.

હુદ—ઉત્તરે ઉત્તર મહાસાગર, પૂર્વે રશ્વડન, દક્ષીણે કાટીગાટ, અને પશ્ચિમે આટલાંટિક મહાસાગર છે

પર્વત—કોલન અને ડોન્ક્રીદડ છે

બેટ—લોફ્ડેડન માછરો

બૂશીર—ઉત્તરકેપ, નોર્ડકીન ને નેઝ

શહેર—ટ્રીસ્તીઆના એ રાજધાની છે હામફ્રેસ્ટ સૌથી ઉત્તરે

છે તેમાં ઉનાળામાં એ માસ સૂધી સૂર્ય આથમતો નથી બર્ગન એ વેપારનું મોટું બંદર છે.

નીપળ—માછલાં અને ખનીજ

૧૦ રૂશીઆ (૫૩ પ્રાંત છે.)

હુદ—ઉત્તરે ઉત્તર મહાસાગર પુર્વે યુરલ પર્વત યુરલ નદી ને કાસ્પીઅન સમુદ્ર; દક્ષિણે કાકેસસ પર્વત, ને કાળો સમુદ્ર, પશ્ચિમે બાલ્ટીક સમુદ્ર, જર્મની તથા આસ્ટ્રીઆ છે

પર્વત—કાકેસસ અને યુરલ

અખાત—મોથનીઆ, શીનલાંડ, રેગા, આર્ખેંગલ, ઓનીગા, અને પેરીકાપ.

સરેવર—લાડોગા, ઓનીગા, અને હલ્મેન.

સંયોગીભૂમી—પેરીકાપ રૂશીઆને કીમીઆ વચ્ચે.

સામુદ્રધુની—કર્ટકની (યેનીકેલ) આઝોફ ને કાળા સમુદ્ર વચ્ચે.

નદી—ઉત્તરદ્વીના, પશ્ચિમદ્વીના, નીવા, વિસ્તુલા, પેચોરા નીપર ડેન, વોલગા, અને યુરલ,

બંદર—રૈગા, આર્ખેંગલ, ઓડેસા, સેઆસ્તપોલ, અને અસ્કા-ખાન વગેરે છે

શહેર—સેન્ટપીટસ્બર્ગ એ રાજધાનીનું શહેર મહાન પીતરશાહે વસાવ્યું મોસ્કો એ બૂની રાજધાની મોસ્કાવા નદીપર છે વાસ્કો વિસ્તુલા નદીપર પોલાંડની રાજધાની છે

ખીજાં શહેર—કોન્સ્ટાન્ટ, દુલા, કાસાન, સારાતોફ વગેરે, રાજને ઝાર કહે છે,

નીપજ—શણ, ભીંડી, અનાજ, તેલ, વગેરે,

ખનીજ—તાંબુ, સોતું, લોહું, અને સિંધવ,

૧૧ આસ્ત્રીઆ અને હંગરી.

પ્રગણાં આસ્ત્રીઆમાં (૧૨) તથા હંગરીમાં (૫) છે.

હુક—ઉત્તરે રૂષીઆ, અને જર્મની; પૂર્વે રૂષીઆ; દક્ષિણે તુર્ક-સ્તાન, અને આદ્રીઆટીક સમુદ્ર, પશ્ચિમે જર્મની, સ્વીટઝર્લાંડ, ને ઈટાલી છે,

પર્વત—આલ્પ્સ અને કાર્પેથીયન છે,

સરોવર—બાલેટનસી અને ન્યુસીડલરસી,

નદી—ડાન્યુબ, ઈન, ડેવ, સેવ, અને થીસ છે,

શહેર—વીએના એ ડાન્યુબનદીપર આસ્ત્રીઆની રાજધાની છે, પ્રેસ્થ ડાન્યુબ નદીઉપર હંગરીની રાજધાની પ્રેસબર્ગ અને બ્યુડા (ઓ-ફેન) ડાન્યુબ નદી ઉપર છે; પ્રેગ બોહીમીઆ પ્રાંતની રાજધાની મન્ચેસ્ટર તીરલ પ્રાંતમાં પાઠશાળા માટે પ્રખ્યાત છે, ત્રીએસ્ટ વેનીસના અખાતને કાંઠે બંદર છે કાકો વિસ્તુલા નદી ઉપર છે,

નીપજ—ખનીજ, કોયલાં, મીઠું વગેરે,

૧૨ સ્વીટઝર્લાંડ (૨૨ પ્રગણાં છે.)

હુક—ઉત્તરે જર્મની; પૂર્વે આસ્ત્રીઆ, દક્ષિણે ઈટાલી; અને પશ્ચિમે ફ્રાન્સ છે,

પર્વત—આલ્પ્સ તેના મોંટરોઝા અને મોંટ્બ્લેન્ક નામે બે શીખર છે,

નદી—રોન, -હાઈન, આર, અને ડાન્યુબ,

સરોવર—કોન્ટ્રસ્ટન્સ, જીનીવા, ઝયુરીય, અને લુસર્ન છે,
 શહેર—બર્ન એ રાજધાનીનું શહેર આર નદીપર છે, જીનીવા
 નદીઉપર ઘડીઆળ ને ધરેણું સારાં બને છે, બેસલ (બાલ) રેશમના વેપારને માટે પ્રખ્યાત છે, તે હાઇન નદીપર છે ઝયુરીય એ વિધાલયનું સ્થળ ઝયુરીય સરોવરને કાંઠે છે,

નીપજ—ગિન, રેશમ, ભરત કામ, ઘડીઆળ, અને ધરેણું.

૧૩ ઇટાલી (૬૯ પ્રગણાં છે.)

હુદ—ઉત્તરે સ્વીટઝર્લૅન્ડ અને આસ્ટ્રીઆ; પૂર્વે આડ્રીઆટીક સમુદ્ર; દક્ષીણે ભૂમધ્ય સમુદ્ર, પશ્ચિમે ભૂમધ્ય સમુદ્રને ક્રાન્સ છે.

પર્વત—આલ્પ્સ, આપીનૈસ, વીસુવીયસ, અને એટના, છેલ્લા બે જવાળામુખી છે,

નદી—પો, આડીજ, આર્નો, અને ટૈબર,

બેટ—સીસીલી, સાર્ડીનીઆ, લીપારી, એલ્બા, માલ્ટા, ગોઝો ને કોમીનો, તેમાં છેલ્લા ત્રણ અંગ્રેજને તાબે છે,

ભૂશીર—લ્યુકા, સ્પાટ્ટાવેન્ટો, ને પાસ્સારો છે,

સામુદ્રધુની—ઓટ્ટાંટો, મેસીના, ને બોનીફ્રેશીઓ,

અખાત—જીનોઆ, ટોરાંટો, ને વેનીસ,

સરોવર—ગાર્ડા, કોમો, માજીઓરી,

સ્વતંત્ર શહેર—બોલોના, પાર્મા, મેસીના, ને સાનમેરીનો,

બંદર—જીનોઆ, નેપલ્સ, ક્ષીન્ડીસી, લેગ્હોર્ન, વેનીસ, પા-સર્મો, ને મેસીના વગેરે,

શહેર—રોમ રાજધાનીનું શહેર દુનીઆમાં જુના શહેરોમાંનું છે, તેમાં રોમન કાયલીક ધર્મનો પોપ રહે છે, મીઝાનગ્રાન્ડી પ્રાંતની રાજધાની; પાલર્મો સીસીલીની રાજધાની, ફ્લોરેન્સ આર્નો નદી ઉપર છે. પાડુઆમાં પાદશાહી છે,

નીપજ—મેવો, આરસ, તેલ, દારૂ, રેશમ, ગંધક, વગેરે

૧૪ તુર્કસ્તાન (૮ પ્રગણાં છે)

હુદ—ઉત્તરે આસ્ત્રીઆ; પૂર્વે કાઝોસમુદ્ર; દક્ષીણે આર્કિપેલેગો;

સમુદ્રઅને ગ્રીસ, અને પશ્ચિમે આદ્રીઆટીકસમુદ્ર છે

સ્વતંત્ર પ્રાંત—માંટીનીગ્રો, રોમાનીઆ, અને સર્વીઆ.

પર્વત—આલ્કન, ઓલીમ્પસ, અને કાપ્પેથીઅન.

નદી—ડાન્યુબ, સેવ, અને પૃથ.

અખાત—સોલોનીકી

બેટ—ફીટ(કાંડીઆ)અને લેમનોસ.

સામુદ્રધુની—ડાર્ડનલ્સ અને બાસફરસ

શહેર—કોન્સ્ટાન્ટીનોપલ એઆસફરસન સ.મુદ્રધુની ઉપર રાજધાનીનું શહેર કોન્સ્ટન્ટાઈન પાદશાહે ઇ-સ. ૩૩૦માં વસાવ્યું, આડી આનોપલ વેપારની જગ્યા છે, જુયરેસ્ટ રોમાનીઆ પ્રાંતની રાજધાની; ગાલીપોલી ડાડનલ્સની સામુદ્રધુની ઉપર છે બેલગ્રેડ સર્વીઆ પ્રાંતની રાજધાની; કેટારો મોંટીનીગ્રોની રાજધાની

બીજાંશહેર—થુમલા, વાર્ના સાલોનીકી વગેરે.

હુદ—ઉત્તરે તુર્કસ્તાન પૂર્વે આફ્રીકાના સમુદ્ર દક્ષીણે અને પશ્ચિમે
મધ્યસમુદ્ર

ભાગ—૧ ઓસનો ઉત્તરભાગ રમોરીઆ ડહીપો

પર્વત—પાર્નાસસ ભૂશીર—મઠાપાન

દ્વીપકલ્પ—મોરીઆ અખાત—પત્રારા, ઈજીના, લીપાંટા.

સ યોગીભૂમી—કોરીયંતી ગ્રીમ ને મોરીઆની વચ્ચે

ખંદર—આથેન્સ, નોપ્તીઆ, ઓ પત્રારા.

શહેર—આથેન્સ રાજધાની.

બીજાં શહેર—કોરીયં સ્પાર્ટા અને કોર્ફુ.

નીપજ—તેલ અને સીસું વગેરે

સાલવાર બનાવ નીચે પ્રમાણે.

૫૭૦ મહમદ પેગંબરનો જન્મ થયો.

૬૩૨ મહમદ પેગંબરનું મરણ થયું.

૬૩૬ ઉસ્માને મુબાર્ક ઇલાકાને લગતાં બદરો ઉપર એક સેના
મોકલી હતી.

૭૧૨ મહમદ કાસમ સીંધપર ચઢી આવ્યો.

૭૧૪ „ „ મરણ પામ્યો

૯૬૨—અલ્લખતગીન ગાદીએ બેઠો

૯૯૭—અલખતગીન મરણ પામ્યો ને સબકતગીન ગાદીએ બેઠો

૯૯૭ સબકતગીનનું મરણ, ને સુલતાન મહમદ ગાદીએ બેઠો.

- ૧૦૦ સુવ્રતાન મહમદે લાહોરના રાજા જયપાળ ઉપર ચડાઈ કરીને તેને હરાવ્યો.
- ૧૦૦૪ સુવ્રતાન મહમદે ભાટીઆના રાજા ઉપર ચડાઈ કરીને તેને હરાવ્યો.
- ૧૦૦૮ " " લાહોરના રાજા અનંગપાળને હરાવ્યો.
- ૧૦૧૦ " " સુલતાનપર સ્વારી કરી.
- ૧૦૧૧ " " ધાણેશ્વર ॥
- ૧૦૧૭ " " મથુરાંપર સ્વારી કરી તે શહેર લૂંટ્યું.
- ૧૦૨૩ " " લાહોરના રાજા જીજ્ઞ જયપાળને હરાવ્યો.
- ૧૦૨૪ " " સોમનાથ ઉપર સ્વારી કરી ભીમદેવને હરાવ્યો.
- ૧૦૩૦ સુવ્રતાન મહમદ મરછુ પામ્યો ને મસાઉદ ગાદીએ બેઠો.
- ૧૧૭૬ શાહમુદીને પંજાબપર સ્વારી કરી.
- ૧૧૭૮ શાહમુદીને ભોળાભીમ ઉપર સ્વારી કરી તેમાં પોતે હાર્યો.
- ૧૧૮૬ ધીજની વંશની નામની ગાદી નાશ પામી. મહમદ ગોરીએ (શાહમુદીને) લાહોર જીત્યું.
- ૧૧૯૧ શાહમુદીને દીલ્લીના રાજા પૃથુરાજ ઉપર સ્વારી કરી તેમાં પોતે હાર્યો.
- ૧૧૯૩ શાહમુદીને દીલ્લીના રાજા પૃથુરાજ ઉપર સ્વારી કરીને તે પાણીપતના મેદાનમાં હરાવ્યો.
- ૧૧૯૪ શાહમુદીને કનોજના રાજા જયચંદ્ર ઉપર ચડાઈ કરી તેને હરાવ્યો.
- ૧૧૯૫ શાહમુદીને ગ્વાલીઅર ઉપર સ્વારી કરી તેમાં ફતેહ ચંદ ને ફત્તુમુદીને યુગ્ગરાત જીત્યું.

૧૧૫૯ શાહયુદીનના સુખા બખ્તીઆર ખીસજીએ અયોધ્યા ને
બહાર જતી લીધાં

૧૨૦૨ ગ્યાસુદીન મરણ પામ્યો શાહયુદીન ગાદીએ બેઠો અ-
ને શાહયુદીને ખારીજમના બાદશાહ ઉપર સ્વારી કરી તેમાં
પોતે હાથો

૧૨૦૩ શાહયુદીને અંગાળાના રાજ લક્ષમણસેનને હરાવી તેનું રાજ
લીધું ને ગફર લોકે પંજાબ જતી લીધું

૧૨૦૬ શાહયુદીનનું મરણ ને કુતુબુદીને ગુલામવંશ સ્થાપ્યો

૧૨૨૫ અલ્તમસે સીંધ તથા અંગાળા જતાં

૧૨૧૭—જંઘીસખાં ચંઢી આવ્યો

૧૨૩૧—અલ્તમશે માળવાં જતી ઉજ્જનનું મહાકાલેશ્વરનું દેરં તોડ્યું

૧૨૩૬—અલ્તમસનું મરણ ને રકુતુદીન તથા રજઆબેગમનું ગાદી
એ બેસવું

૧૨૮૭—યુલયુન મરણ પામ્યો ને કૈકુઆદ ગાદીએ બેઠો

૧૨૯૦—કૈકુઆદ મરણ પામ્યો ને જલાલુદીને ખીસજીવંશ સ્થાપ્યો

૧૨૯૫—જલાલુદીનનું મરણ ને અલાઉદીનખુની ગાદીએ બેઠો

૧૩૦૦—અલાઉદીને રણસ્યભોરનો કીલ્લો લીધો

૧૩૦૩—અલાઉદીને ચીતોડ ઉપર સ્વારી કરી તેમાં રજપુતો હા
થા ને મલેક કાપુરને વરંગુળ જતવા મોકલ્યો

૧૩૦૪—મલેક કાપુરે તૈલંગજી ઉપર સ્વારી કરી તેની રાજધાની વરં-
ગુળ જતી લીધું.

૧૩૧૦—મલેક કાપુરે કાર્યાટક જતી લીધું.

૧૩૧૨—અલાઉદીનખુનીએ ઢેઠ રામેશ્વર સુધીનો મુલક કબજે કર્યો.

- ૧૩૧૫— ॥ ॥ મરણુ પામ્યો . . .
- ૧૩૨૦—મુખારક તથા ખુસરૂ મરણુ પામ્યા ને ગ્યાસુદીન તથલખે તથલખ વંશની સ્થાપના કરી.
- ૧૩૨૫—ગ્યાસુદીન મરણુ પામ્યો, ને મહમદ તથલખ (ગાંડો) ગા-દીએ બેઠો.
- ૧૩૩૮—મહમદ તથલખના ભત્રીજાએ માળવામાં બંડ ઉઠાવ્યું. તેની ચામડી ઉતરડી નંખાવી.
- ૧૩૩૯—મહમદ તથલખના વખતમાં પંજાબના સુબાએ બંડ ઉઠાવ્યું તેને ગરદન માર્યો.
- ૧૩૪૦—અંગાળામાં બંડ ઉઠ્યું તે સમ્યું નહીં.
- ૧૩૪૪—કર્ણાટક ને તૈલંગલુના હીંદુરાજ સ્વતંત્ર થયા.
- ૧૩૪૭—ગુજરાતના સુબાએ બંડ ઉઠાવ્યું, દક્ષીણમાં બેદરમાં બંડ બાંધ્યું, ને હસનગંજ સરદારે બ્રાહ્મણી વંશની સ્થાપના કરી.
- ૧૩૫૧—મહમદ તથલખ ઠાકામાં મરણુ પામ્યો, ને શ્રીરોજીદીન ગા-દીએ બેઠો.
- ૧૩૮૮—શ્રીરોજીદીન મરણુ પામ્યો.
- ૧૩૯૮—મહમદ તથલખ ખીજના વખતમાં તૈમુર ચઢી આવ્યો.
- ૧૪૧૨— ॥ ॥ મરણુ પામ્યો ને સરદાર દોલતખાન ગા-દીએ બેઠો.
- ૧૪૧૪—સૈયદ વંશની સ્થાપના થઈ. ખીરજખાં ગાદીએ બેઠો.
- ૧૪૫૦—સૈયદ વંશની આખર આવીને લોદી વંશની સ્થાપના થઈ, ને બહીલોલખાં ગાદીએ બેઠો.
- ૧૪૮૯—અદીલશાહે વીજાપુરમાં રાજ્ય સ્થાપ્યું.

- ૧૪૯૦—નિગ્નમશાહીએ અહમદ નગરમાં ગાદી કરી.
 ૧૪૯૭—આબરે તેના કાકાને હરાવી સમરકંદ લીધું.
 ૧૫૦૪—આબરે કાબુલ લીધું.
 ૧૪૯૨—કોલંબસે અમેરીકા ખંડ શોધી કાઢ્યો.
 ૧૪૯૮—વાસ્કોડીગામા પહેલી વાર હિંદમાં આવ્યો.
 ૧૫૦૨— “ “ બીજી “ “
 ૧૫૦૩—આલ્ફોન્સો આલ્બુર્ક નામે પોર્ટુગીઝ સરદાર હિંદમાં આવ્યો.
 ૧૫૦૯—આલ્બુર્કે ગવર્નર થયો.
 ૧૫૧૦—આલ્બુર્કે દીવ: જીતી લીધું.
 ૧૫૧૫—વાસ્કોડીગામા ત્રીજીવાર આવ્યો.
 ૧૫૨૪— “ ગોવા “ “ ને તે મરણ પામ્યો.
 ૧૫૨૬—આબરે પાણીપતના મેદાનમાં ઇબ્રાહીમ લોદીને હરાવી રાજ લીધું.
 ૧૫૨૭—સીકરીની લડાઈ આબરે સંગરાણુને હરાવ્યો, વાસ્કોડીગામા મરણ પામ્યો, ચૈતન્ય દેવલોક પામ્યા.
 ૧૫૨૮—આબરે ચંદેરીના રાજા મેદનીરાયને હરાવીને રાજ લીધું.
 ૧૫૩૦—આબર મરણ પામ્યો ને હુમાયું ગાદીએ બેઠો.
 ૧૫૩૫—હુમાયુએ ગુજરાતના રાજા બહાદુરશાહને હરાવી ચાંપાનેર લીધું.
 ૧૫૩૯—અકસરની લડાઈ શીરશાહે હુમાયુને હરાવ્યો.
 ૧૫૪૦—કોનોજની ॥ ॥ ॥
 ૧૫૪૫—શીરશાહ કલ્હીજર જીતતાં મરણ પામ્યો.
 ૧૫૫૬—પાણીપતના મેદાનમાં બહરામે હેમુને હરાવ્યો, હુમાયું મર-

જુ પામ્યો, અકબર ગાદીએ બેઠો.

૧૫૫૮—માં પોર્ટુગીઝને દમણ મળ્યું

૧૫૬૦—અકબરે પોતાનો હુકમ માનવાની દુવાઈ ફેરવી

૧૫૬૫—તાલીકોટનો સંગ્રામ થયો

૧૫૬૮—અકબરે ચીતોડ લીધું ને ઉદયસીંહે ઉડેપુદ વસાવ્યું

૧૫૭૨—અકબરે માળવા લીધો

૧૫૭૩—અકબરે ગુજરાતના રાંઝ ત્રીઝ મુજફરને હરાવી ગુજરાતનું રાજ્ય લીધું

૧૫૭૪—ટોડરમલે ઓઢીઆ પ્રાંત લીધો

૧૫૭૬—હલદીઘાટની લડાઈ થઈ પણ પ્રતાપસીંહ મુગલોને નમ્યો નહીં ને બંગાળના દાઉદનામે સરદારને ટોડરમલે હરાવ્યો

૧૫૭૯—સ્ત્રીવન્સનામે અંગ્રેજ પહેલવહેલો હિંદમાં આવ્યો

૧૫૮૦—સ્પેન ને પોર્ટુગાલનું રાજ્ય બેડાઈ ગયું

૧૫૮૩—શીચં ન્યુમેરી ને લીડસનામે ત્રણ વેપારી હિંદમાં આવ્યા

૧૫૮૫—અકબરનો ભાઈ હકીમ મરણ પામવાથી કામુલ તાબે થયું

૧૫૮૬—અકબરે કાશ્મીર જીતી લીધું

૧૫૯૨—અકબરે સીંધ લીધું માનસીંહે ઓઢીઆ તાબે કર્યો ને અકબરે કંદહાર તાબે કર્યું

૧૫૯૬—હૈટમાને કેપઓફ ગુડહોપનો માર્ગ શોધી કાઢ્યો.

૧૫૯૯—અહમદનગરના લશ્કરે ચાંદખીખીને દગાથી મારી.

૧૬૦૦—યુસફજી લોકના સરદાર જલાલ ને માનસીંહ તથા ટોડરમલે માર્યો, ઈલીઝાબેથ પાસેથી વેપાર કરવાની સનંદ લીધી.

૧૬૦૨—અંગ્રેજ લોકોની એક કંપનીહોંદુસ્તાનના પૂર્વ તરફના બેટમાં

વેપાર કરવા લાગી, ને વલંદાની બધી કંપની જોડાઈ ગઈ.

૧૬૦૩—સલોમે અબૂલ ફજલને માર્યો.

૧૬૦૪—ફ્રેન્ચની પહેલી કંપની ઉભી થઈ.

૧૬૦૫—વલંદાએ આમ્બોયના બંદર લઈ ત્યાં રાજધાની કરી.

અકબર મરણ પામ્યો, ને જહાંગીર ગાદીએ બેઠો.

૧૬૧૦—અંગ્રેજ લોકોએ મછલીપટ્ટણમાં કોઠી ધાલી.

૧૬૧૧—જહાંગીરે નુરજહાં સાથે લગ્ન કર્યું, અંગ્રેજોએ સુરતમાં કોઠી ધાલી, ખંભાત બંદરેથી માલ ભર્યો, ને ફ્રેન્ચોએ બીજી કંપની સ્થાપી,

૧૬૧૨—જહાંગીરના દીકરા ખુર્રમે ઉદેપુરના રાણા અમરસીંહને હરાવ્યો, તેથી તેને શાહનો ખેતાબ આપ્યો.

૧૬૧૪—મલીકબરને તાબે કરવા સારૂ જહાંગીરે ફાજ મોકલી પણ તેમાં કાંઈ વળ્યું નહીં, ડેન લોકે પહેલી કંપની સ્થાપી,

૧૬૧૫—જહાંગીરના દરબારમાં ઈંગ્લાંડથી સર ટામસરો નામે વકીલ આવે આવ્યો હતો; કપ્તાન બેરેટ તાપી નદીના મુખ આગળ પોર્ટુગીઝ લોકના વહાણનો પરાભવ કર્યો વેપાર કરનારી ફ્રેન્ચોએ ત્રીજી કંપની સ્થાપી.

૧૬૧૬—અંગ્રેજોએ બેન્ડમાં કોઠી ધાલી.

૧૬૧૯—વલંદા લોકોએ જાવાના બટેવીઆ શહેરમાં રાજધાની કરી.

૧૬૨૧—જહાંગીરનો પુત્ર ખુશરૂ મરણ પામ્યો.

૧૬૨૩—આમ્બોઈનાની કતલ થઈ શાહજહાંએ જહાંગીરના સામું બડ કર્યું

૧૬૨૬—મલીકબર મરણ પામ્યો, મહાબતખાંએ જહાંગીરને તથા

હુરજહાંને કેદ કર્યાં, અંગ્રેજોએ આમો ગામમાં કોઠી ધાલી.

૧૬૨૭—જહાંગીર મરણ પામ્યો, શહાજહાં ગાદીએ બેઠો, શીવા-
જીનો જન્મ થયો.

૧૬૨૮—શહાજહાંએ શહરીઆરને મારી નાખ્યો.

૧૬૨૯—ખાંજહાં લોદીએ શાહાજહાં સામે બંડ ઉઠાવ્યું.

૧૬૩૦—અહમદનગરનું રાજ્ય મુગલ રાજ્ય સાથે જોડાઈ ગયું.

૧૬૩૧—શાહાજહાં એ બંગાળમાં પોર્ટુગીઝ થાણું લઈ લીધું.

૧૬૩૫—વલદાએ ફાર્મોસા બેઠ લીધો.

૧૬૩૭—શાહાજહાંએ અહમદનગર ખાલસા કર્યું.

૧૬૩૯—અંગ્રેજ લોકે ફોર્ટસેન્ટજ્યોર્જનો દરીયો બાંધ્યો.

૧૬૪૦—વલદાએ મલાકા જીતી લીધું પોર્ટુગાલ રખેનથી જૂદુ પડ્યું
અંગ્રેજ લોકે હુગલીમાં કોઠી ધાલી.

૧૬૪૨—અંગ્રેજ લોકે બાલાસોરમાં કોઠી ધાલી ફ્રેન્ચોએ વેપાર ક-
રનારી ચોથી કંપની સ્થાપી.

૧૬૪૪—ફ્રેન્ચોએ વેપાર કરનારી પાંચમી કંપની સ્થાપી.

૧૬૪૫—અંગ્રેજોએ ડેન લોકોનાં ત્રાંકવીબાર ને શ્રીરામપુર નામે બે
સંસ્થાન વેચાણુ લીધાં; બાઉટ નામે અંગ્રેજે શાહજહાં પા-
સેથી પોતાના પગાર પેટે કેટલાક હક કંપનીને અપાવ્યા.

૧૬૪૬—નુરજહાં મરણ પામી.

૧૬૪૭—વલદા પલાર નદીને કાંઠે સાદ્રાસ શહેરમાં વેપાર કરતા.

૧૬૫૧— „ એ આફ્રિકા અને પશ્ચિમ કાંઠે એક સંસ્થાન વસાવ્યું.

૧૬૫૨— „ મદ્રાસની પાસે પુલીકટમાં કોઠી નાંખી.

૧૬૫૩—મદ્રાસ સ્વતંત્ર ઇલાકો બન્યો.

૧૬૫૭—શાહજહાં માંદો પડ્યો; બેદરતુ રાજ્ય મુગલ રાજ્ય સાથે
બેડાઇ ગયું; કાપીની લડાઇ દારાએ સુળતે હરાવ્યો; આમ્રાની
લડાઇ ઔરંગઝેબે દારાને હરાવ્યો ઉજ્જનની લડાઈ મોરાદ
તથા ઔરંગઝેબેજ સવંતસોહને હરાવ્યો.

૧૬૫૮—ઔરંગઝેબે શાહજહાંને કેદ કરી પોતાના નામની દુવાઇ
ફેરવી વલંદા ભોકે લકામાં પોર્ટુગીઝ તાબાને બદનાપદ્મ
કીલ્લો લીધો.

૧૬૫૯—શીવાજીએ વિજપુરના સરદાર અફઝુલખાનને દગાથી માર્યો
કળવા પાસે ઔરંગઝેબે સુળતે હરાવ્યો વલંદાએ પોર્ટુગીઝને
મકકાસરમાંથી હાંકી કાઢ્યા.

૧૬૬૦—સુળં આરાકાન આગળ મરણ પામ્યો.

૧૬૬૧—ઔરંગઝેબે મુરાદને મારી નાંખ્યો.

૧૬૬૨—શીવાજીએ ઔરંગઝેબના મામા સાઇસ્તખાને જખમી કર્યો
ને પોર્ટુગાલની પાસેથી મુંબઈ બેટ અંગ્રેજને પહેરામણીમાં
મળ્યો.

૧૬૬૩—શીવાજીએ સુરત લુટ્યું.

૧૬૬૪—શાહજી મરણ પામ્યો; ને શીવાજી ગાદીએ બેઠો, વલંદાએ
પોર્ટુગીઝના કાલીકટ ને કાચીન લીધાં.

૧૬૬૫—શીવાજીએ ઔરંગઝેબને વિજપુર છતવામાં મદદ આપી.

૧૬૬૬—શીવાજી તથા તેનો પુત્ર ઔરંગઝેબના કેદખાનામાંથી નાશો છુટયા,

૧૬૬૮—શીવાજીએ વીજપુર અને ગોવળકાંડાના રાજા પાસેથી ખંડણી લીધી, તથા શાહજહાં મરણ પામ્યો, મુઝાઇ બેઠ ચાલસે વરસે સો રૂપીઆ લેવા કરી કંપનીને આપ્યો.

૧૬૭૦—શીવાજીએ સુરત ખીજ વાર લૂંટયું; વેપાર કરનારી કેન લોકોએ ખીજ કંપની સ્થાપી

૧૬૭૪—શીવાજીએ રાયગઢમાં રાજ્યાભિષેક કરાવી પોતાના તોલ નેટયું સોતું દાન કરાવ્યું ફ્રેન્ચ સરદાર માર્દાને પાંડીશરી વસાવ્યું.

૧૬૭૬—શીવાજીએ કર્ણાટક લગીનો મુલક ખાલસા કર્યો નાગોળમાં ખંડ થયું.

૧૬૭૭—જેઘપુરનો રાજા જસવંતસિંહે મરણ પામ્યો.

૧૬૮૦—શીવાજી મરણ પામ્યો, શંભાજી ગાદીએ બેઠો.

૧૬૮૧—અંગ્રેજોએ ખંગાળાને મદ્રાસથી જીતું કર્યું તે ખંગાળાના વેપારીનો ઉપરી મીલોજસને નીમ્યો.

૧૬૮૬—ઔરંગઝેબે વીજપૂર જીત્યું, તે નવાબ સામરિતખાંએ અંગ્રેજોની વખાણ પર હલ્લો કર્યો.

૧૬૮૭—ઔરંગઝેબે ગોવળકાંડા જીત્યું સુરતથી કેઠી ઉપાડી મુ-

ખાઈ ધાલી.

૧૬૮૮—કેન્ય લોકે ચંદ્રનગર વસાવ્યું.

૧૬૮૯—શંભાજી મરણ પામ્યો; રાજરામ ગાદીએ બેઠો; ને અંગ્રેજ લોકે સરજોન ચાઈલ્ડ નામે અંગ્રેજને હાંદુતાન ખાતાનો ઉપરી નીમ્યો.

૧૬૯૧—અંગ્રેજ લોકે ફાઈસેન્ટેવીડ ખાંધ્યો.

૧૭૦૦—ઔરંગજેબે સતારા જીત્યું, અંગ્રેજ ફાઈસેન્ટવીલીયમ ખાંધ્યો. રાજરામ મરણ પામ્યો, શીવાજી ખીજે ગાદીએ બેઠો, અંગ્રેજેએ ઔરંગજેબના પુત્ર આજમ પાસેથી સુદાન્દી, ગોવીંદપુર, ને કલકત્તા એ ત્રણ ગામ વેચાનાં લીધાં.

૧૭૦૧—અંગ્રેજ એલચી સરવીલીઅમનોરીસે ઔરંગજેબની બેટ લીધી.

૧૭૦૨—હૈદરનો જન્મ થયો.

૧૭૦૭—ઔરંગજેબ મરણ પામ્યો; ને શાહઆલમ ગાદીએ બેઠો.

૧૭૦૮—શાહુ મુગલ કેદખાનામાંથી છુટો થયો; પોતે પોતાનું રાજ્ય તાલ્યાઈને હરાવી લીધું મરેહી રાજ્યની એ શાખા પડી.

૧૭૦૯—અંગ્રેજ લોકની વેપાર કરનારી બંને કંપની જોડાઈ ગઈ. અને તે ઇસ્ટઈન્ડીઆ કંપની થઈ.

૧૭૧૨—જહાંઘરશાહ ગાદીએ બેઠો.

૧૭૧૭—ફરોકશોર ગાદીએ બેઠો

૧૭૧૮—ખાલાજીવિશ્વનાથ પેશ્વા થયો

૧૭૧૯—ફરોકશીરે હેમીસાહેબને જાગીર આપી

૧૭૧૯—ફરોકશીરે મરજુ પાખ્યો; મહમદશાહ ગાદીએ બેઠો; ને

ખાલાજીવિશ્વનાથે મહમદશાહ પાસે દક્ષીણની ચોથ લેવાનું કબુલ

કરાવ્યું; ને મરેદી રાજ્યની સ્વતંત્રતા કબુલ કરાવી

૧૭૨૦—ખાલાજી વિશ્વનાથ મરજુ પાખ્યો; ને ખાલાજીરાવને પેશ્વાઈ

મળી

૧૭૨૩—આંસીઆના આદશાહની મદદથી આસ્તેન્ડ કંપની ઉભી

થઈ

૧૭૨૪—નીજામ ઉદ્દુલ્લેખ દક્ષીણમાં સ્વતંત્રપણે રાજ્ય કરવા લાગ્યા

૧૭૨૫—કલાહવનો જન્મ થયો; ફ્રેન્ચ લોકે માહી વસાવ્યું

૧૭૩૧—ખાલાજીએ ગાયકવાડી રાજ્ય સ્થાપ્યું ફાલી હાદમાં આવ્યો

સ્વીડનની કંપની ઉભી થઈ

૧૭૩૨—હેસ્ટીંગ્સનો જન્મ થયો

૧૭૩૩—સ્પેનના રાજા તરફથી એક કંપની ઉભી થઈ

૧૭૩૪—ખાજીરાવે ગુજરાતના સુબા ત્રિયાંકરાવને ઉમોઈની સહાયતા

હરાવ્યો; ને માળવાપર સ્વારી કરી

૧૭૩૬—આજીરાવે દીલ્લીના બાદશાહને હરાવી કટલોક મુલક લીધા;
ને તેણે અસોફમને હરાવ્યો.

૧૭૩૮—કર્નાલના લડાઈ નાદીરશાહે મુગલોને હરાવ્યો, લોડકાર્નવાલી-
સનો જન્મ થયો.

૧૭૩૯—બાલાજીના પુત્ર ચીમનાજીએ પોર્ટુગીઝ પાસેથી વસાઈ
લીધું.

૧૭૪૦—આજીરાવ મરજુ પામ્યો; ને બાલાજી ખીજે પેશ્વા થયો;
મુશીદકુલીખાન મરજુ પામ્યો; ને અલીવદીખાન બંગાળનો ધણી
થયો.

૧૭૪૧—અંબુરની લડાઈ મરેઠાએ કહ્લોટકના નવાબ દોસ્તઅલીને
માર્ચો, મરેઠા લોકે ચંદાસાહેબને સતારામાં કેદ કર્યો.

૧૭૪૨—દુલ્હી પોંડીશરીનો ગવર્નર થયો; ભોંસલાએ બંગાળાપર ચડા-
ઈ કરી, પણ ત્યાંના નવાબે નસાડયો,

૧૭૪૩—મરેઠાએ માળવા સંપૂર્ણ જીત્યું; તથા ભોંસલાએ ફરી બં-
ગાળાપર ચડાઈ કરી, તેમાં નવાબે તેને ઓઢીઆ પ્રાંત આપ્યો.
તથા બંગાળાની ચોથ આપવાનું કબૂલ કર્યું.

૧૭૪૪—કલાઈવ હિંદુસ્તાનમાં આવ્યો, અલીમહંમદે ઓઢીઆમાં
રાજ્ય સ્થાપ્યું.

૧૭૪૬—મદ્રાસની લડાઈ ફ્રેન્ચે કહ્લોટકના નવાબને હરાવ્યો.

૧૭૪૭—સરહીદની લડાઈ મુઘલોએ અહમદ દુરાનીને હરાવ્યો

૧૭૪૮—શાહુ મરણ પામ્યો; રામરાજ માદીએ બેઠો; અહમદશાહ અમદાવાદી હીંદુસ્તાન ઉપર ત્રીજીવાર ચઢી આવ્યો મહમદશાહ મરણ પામ્યો; અહમદશાહ માદીએ બેઠો દુષ્ણીએ ચંદાસાહેબને છેડાવ્યો; નીઝામ ઉસ્મુલ્લ મરણ પામ્યો; યુરોપમાં એલાશપેશનો દરાર થવાથી કર્ણાટકનો ૧ લો વિગ્રહ બંધ પડ્યો ને અંગ્રેજોને દેવીડકોટા મળ્યું

૧૭૫૦—ત્રીચીનોપલીની લડાઈ નાસીરજાએ મુઘલરજાને હરાવ્યો; અંબુર (૨) લડાઈ દુષ્ણીએ અનવરદીનને માર્યો

૧૭૫૧—અકાઉને આનીની લડાઈ કલાઘવે રાજા સાહેબને હરાવ્યો દુષ્ણીએ દુષ્ણીફતેહાબાદ વસાવ્યું બાલાજીપેશાએ પોતાની ગાદી પુનામાં સ્થાપી

૧૭૫૨—કોવરે પાકની લડાઈ કલાઘવે રાજા સાહેબને હરાવ્યો; ચંદાસાહેબને તાંબેરના લશ્કરે મારી નાંખ્યો; કલાઘવ સ્વદેશ ગયો

૧૭૫૩—રાધોજીભોંસલાએ રાજ્યનો પાયો નાંખ્યો

૧૭૫૪—દુષ્ણીને ફ્રાન્સ પાછો બોલાવ્યો; ગ્રાધ્યુમર્નર આવ્યો; બંને પ્રજા વચ્ચે સલાહ થઈ અહમદશાહ મરણ પામ્યો; આલમગીર ખીજો

ગાદીએ બેઠો

૧૭૫૫—રાધાજીભોંસલા મરણ પામ્યો .

૧૭૫૬—સુરાજીદૌલા અંગાળાનો નવાબ થયો; અંબેડા નાંખે શ્રીરં-
ગપટજીને ઘેરો ઘાલ્યો; સુરાજીદૌલાએ કાશીના નવાબ પાંડુને

૧૪૬ અંગ્રેજને ખ્વાકહોમમાં પૂર્યા

૧૭૫૭—કલાધવે ચંદ્રનગર લીધું; અહમદશાહ અમરોતે ગોથો
વાર ચઢી આવ્યો, પ્લાસીની લડાઇ કલાધવે સુરાજીદૌલાને
હરાવ્યો, મીરામે સુરાજીદૌલાને મારી નાંખ્યો; બાજીરાવે ક-
ર્ણાટક ઉપર હસ્તો કર્યો; ત્યાંના નવાબ પાસેથી તથા મહીસુરના
રાજા પાસેથી ખંડેણી લીધી

૧૭૫૮—ગોધું સ્વદેશ ગયો; લાલીગવર્નર થયો; તેણે ફાર્સેટદેવીડ
કીલ્લો તોડી નાંખ્યો; અંગ્રેજોમાં કલાધવ ગવર્નર નીમાયો;
બાજીરાવેશ્વાના ભાઇ રઘુનાથરાવે પ્રાંતના ઉપર સ્વારી કરી
લાહોર જતું

૧૭૫૯—આલમગીરખીજે મરણ પામ્યો; શાહઆલમ ખીજે ગાદીએ
બેઠો કર્નલફોર્ડે વલંદાને હરાવ્યા; તેણે ઉત્તર-સરકારને મછલીપ-
ટજીલિયાં

૧૭૬૦—મીરજીરનો દીકરો મીરાન મરણ પામ્યો; વાઢિવાસની લડાઇ
સરફ્રકુટે ફ્રેંચ લાલી તથા ખુસીને હરાવ્યા, કલાધવ ખીજવારનો

સ્વદેશ ગયો મીરજાદરને ગાદીએથી ઉઠાડી મુક્યો ને મીરજા-
સમને બેસાડ્યો; ઉદ્ધીર આગળ સદાશીવભાઉએ નિમ્નમને
હરાવ્યો

૧૭૬૧—પાણીપતની પાંચમી લડાઈ અમદાવાદીએ મરેહાને હરાવ્યા
સદાશીવભાઈ મરણ પામ્યો બાલાજીપેશ્વા મરણ પામ્યો
માધવરાવ ગાદીએ બેઠો હૈદરે નંદરાય પ્રધાનને તથા રાજાને
ઉઠાડી મહીસુરનો ધણી થયો અંગ્રેજલોકે પાંડીચરી લીધું
થીઆગઢ જીતીલ્લા જીતી લીધા પછણા ૧ લીલડાઈ મેજર
કર્નાકે આદશાહ શાહઆલમને હરાવ્યો અને લાલીસ્વદેશ ગયો

૧૭૬૩—હૈદરે બેદનોરનો કીલ્લો જીતી લીધો અંગ્રેજે મોંગીર લીધું
ધેરીઆની લડાઈ અંગ્રેજ આદમ્સે મીરજાસમને હરાવ્યો દુપ્લી
મરણ પામ્યો

૧૭૬૪—પછણા (૨) લડાઈ કર્નાકેમીર કાસમ સુળ ઉદ્દેશને શાહઆ-
લમને હરાવ્યા બકસર (૨) લડાઈ મેજરમનરોએ પણ ઉપરના
ત્રણ માણસોને હરાવ્યા નિમ્નમે પુના લીધું તેથી બાજીરાવે
તેને હરાવ્યો

૧૭૬૫—મીરજાદર મરણ પામ્યો, કાશ્મીની લડાઈ કર્નાકે સુળ ઉ-
ઠાવા તથા મરેહાને હરાવ્યા

૧૭૬૬—લાલીને ફ્રેન્ચ સરકારે રાજ ખોયાનો આરોપ મુકી ફાંશી

દીધી હૈદરે કાલીકટ હત્યું મલાદજી હોલકર મરણ પામ્યો

૧૭૬૭—ચંગામ, ત્રીનોમાલી, ને અમુરની લડાઈઓ કનલસ્મીયે હૈદરને

હરાવ્યો કલાઈવ છેલ્લીવારનો સ્વદેશ ગયો નેહરોવેલ્સ સાહેબ

આવ્યા

૧૭૬૮—કર્નલપીચે નીળમના રાજ્યપર હુમલો કર્યો

૧૭૬૯—હેરોવેલ્સ સાહેબ સ્વદેશ ગયા ને જનકારટીયર સાહેબ

આવ્યા ઓઢીઆમાં દુકાળ પડ્યો

૧૭૭૨—માધવરાવ મરણ પામ્યો; નારણરાવ ગાદીએ બેઠો; ચેરકુ-

લીની લડાઈ માધવરાવે હૈદરને હરાવ્યો; જનકારટીયર સ્વદેશ

ગયા; કૌન્સીલનો વડો મેમ્બર વાર્નહેસ્ટીંગ્સ ગવર્નર નીમાયો

૧૭૭૩—રાધોઆએ રાજ લેવાની લાલચે નારણરાવનો કાત કરાવ્યો;

સ્વાર્ધ માધવરાવ ગાદીએ બેઠો; રેગ્યુલેટીંગ આક્ટનો ધારો પ્ર-

સાર થયો.

૧૭૭૪—કલાઈવ મરણ પામ્યો; રેગ્યુલેટીંગ આક્ટના ધારાથી હે-

સ્ટીંગ ગવર્નરજનરલ નીમાયો.

૧૭૭૫—મેનરલાવેન્સ મરણ પામ્યો; મરેડી ૧ વિગ્રહ શરૂ થયો;

નહુભારને ફાંશી દીધી; મુખાર્ધ સરકારે રાધોઆ સાથે સલાહ

કરી

૧૭૭૬—પુરંધર મુકામે સલાહ કરી

૧૭૭૭—રામરાજ મરણ પામ્યો; શાહુ ખીને ગાદીએ બેઠો

૧૭૭૮—વારગામની સંધી; મુઆઈ લશ્કરની પુના આમળ હાર થઈ

૧૭૮૦—અંગ્રેજ લોકે વસાઈ હતું; રણજીતસિંહ જન્મ્યો કર્નલગો-
ડાઉં ઉભોઈ, અમદાવાદ ને સુરત હતી લીધાં; કર્નલપોશામે
લાહોર અને ખાલીઅર હતી લીધાં; પોલીશોરની (૧) લડાઈ
હૈદરે કર્નલ બેલીને હરાવ્યો :

૧૭૮૧—અંગ્રેજે વલંદાના નેગાપટ્ટણ અને ત્રીકોમાલી હતી લીધાં
ચીલામ્મામની લડાઈ હૈદરે સરઈંકુટને હરાવ્યો પોટોનોવો
અને પોલીશોર (૨) અને શોલીંગરની લડાઈએ સરઈંકુટ
હૈદરને હરાવ્યો ચૈયતસીંહ ૫૬ બ્રજ થયો

૧૭૮૨—સાલગામની સલાહ થવાથી મરેઠી પટ્ટણ વિગ્રહનો અંત
આવ્યો, હૈદર મરણ પામ્યો; પનીઆનીની લડાઈ મેજર એર્થો-
ગને ટીપુને હરાવ્યો.

૧૭૮૩—ખૂસી અને સર ઇંકુટ મરણ પામ્યો, ફ્રાંકસ નામના પ્ર-
ધાને બીલ મુક્યું તે મંજૂર થયું નહીં.

૧૭૮૪—મેંગલુર મુકામે સલાહ થઈ; પીટ નામના પ્રધાને બીલ
મુક્યું તે મંજૂર થયું; ઓસ્તેન્ડ કંપનીએ દેવાળું કાઢ્યું.

૧૭૮૬—લોર્ડ કાર્નવાલીસ અવરનર જનરલના હોદ્દા ઉપર આવ્યા રા
ધોજી ભોંસલા ખીજને મરણ પામ્યો; સાહઆલમ ખીજને ગુલામ કાદરે
આંધળો કર્યો.

૧૭૮૭—અંગ્રેજોએ બેંગલોર, નંદીદુર્ગ જીતી લીધાં; શીમોગા ને ચરી
કેરાની લડાઇ લોર્ડ કાર્નવાલીસે ટીપુને હરાવ્યો.

૧૭૮૨—શ્રીરંગપટ્ટણુ આગળ જખરી લડાઇ થઇ; ને સલાહ થઇ.

૧૭૮૩—લોર્ડ કાર્નવાલીસ સ્વદેશ ગયા ને સરજેનશોર આવ્યા.

૧૭૮૪—મહાદુજી સીંધીઆ મરણ પામ્યો; ને દોસતરાય સીંધીઆ

૧૭૮૫—વાર્ન હેસ્ટીંગ્સ સાહેબ સ્વદેશ ગયા, ને તેની જગાએ મેક-
ફર્સન સાહેબ કામ ચલાવે થયા.

ગાદીએ બેઠો.

૧૭૮૫—કુર્દ્દાની લડાઇ મરેઠાએ નીજમને હરાવ્યો; સવાઇ માધવ-
રાવે નાનાફનંડવીશના દાખથી કંટાળી આપઘાત કર્યો; રાધોખાનો
પુત્ર આજીરાવ ગાદીએ બેઠો, કર્ણાટકનો નવાબ હમદખલી મરણ
પામ્યો.

૧૭૮૭—અયોધ્યાનો નવાબ અસોફદૌલા મરણ પામ્યો; ને ગુકાજી
મરણ પામ્યો.

૧૭૮૮—સરજેનશોર સ્વદેશ ગયા, ને વેલેસ્લી આવ્યા

૧૭૮૯—માસવેલીની લડાઇ જનરલ હારીસે ટીપુને હરાવ્યો.

સદાશીરની લડાઈ ,, રદુઅઈ ,, ,,

શ્રીરંગપટ્ટણની લડાઈ ,, બેયઈ ,, માર્યો

૧૮૦૦—લોર્ડલેક હિંદુસ્તાનમાં સેનાપતી નીમાયો; નાનાસાહેબ મરણ પામ્યો; રણજીતસીંહ ગાદીએ બેઠો; સુરતના નવાબને પેનશ બાંધી આપ્યું

૧૮૦૧—કર્ણાટકનું રાજ્ય ખાલસા કયુ; લખનૌરના કરાર અયોધ્યાના નવાબ પાસેથી હમેશને માટે ખંડણી બદલ વાવ્યપ્રાંત લખાવી લીધો, ડાકટર જોનરે શીળાનો શોધ કર્યો, ઇંદોરની લડાઈ દોલતરાવ સીંધીઆએ હોલકરને હરાવ્યો

૧૮૦૨—પુનાની લડાઈ જસવત હોલકરે પેશ્વા તથા હોલકરને હરાવ્યા વસાઈ મુકામે સલાહ કરી

૧૮૦૩—અસાઈની લડાઈ જનરલ વેલેસ્લીએ દોલતરાવ તથા રણજી ભોંસલેને હરાવ્યા, દીલ્લી ને લાસ્વારીની લડાઈઓ જનરલ લેકે સીંધીઆને હરાવ્યો; આરગામની લડાઈ વેલેસ્લીએ સીંધીઆ તથા ભોંસલેને હરાવ્યા

૧૮૦૪—દિગગઢની લડાઈ ફ્રેન્ચ તથા મોનસેને હોલકરને હરાવ્યો; ફરકાઆદની લડાઈ લેકે હોલકરને હરાવ્યો;

૧૮૦૫—લોર્ડલેકે બંરતપુર ઘેરું પણ તે જીતાયું નહીં, લોર્ડ વેલેસ્લી સાહેબ સ્વદેશ ગયા; સરન્યોજીઓલો કામ ચલાવે થયા; લોર્ડ

કાર્નવાલીસ ખીજવાર ગવરનર જનરલને હોદ્દે આવ્યા, પણ તે મરણ પામ્યો.

૧૮૦૬—શાહઆલમ ખીજો મરણ પામ્યો, ને અકબર ખીજો ગાદીએ બેઠો.

૧૮૧૧—યશવંતરાવ મરણ પામ્યો; ને તેનો પુત્ર મલાવરાવ ગાદીએ બેઠો.

૧૮૧૭—ખાજરાવ ત્રીજાએ અંગ્રેજ સામે ફરીને લડાઈ કરી પણ તે હાર્યો;

૧૮૧૮—ખાજરાવ ત્રીજાને રમીથસાહેબે ખડકી વગેરે ઠેકાણે હરાવી નસાડ્યો તેને પેનશન ખાંધી આપી કાનપુરની પાસે ખીથુ-રમાં રાખી તેનું રાજ ખાલસા કર્યું રામરામનો પુત્ર ખાલાસાહેબ સતારાની ગાદીએ બેઠો.

૧૮૨૭—દોલતરાવ સીંધીઆ મરણ પામ્યો.

૧૮૩૭—અકબરખીજો મરણ પામ્યો; ને મહેમદ બહાદુરશાહ ગાદીએ બેઠો.

૧૮૪૦—ખાલાસાહેબને કેદ કર્યો; ને આપાસાહેબને ગાદી આપી.

૧૮૪૮—આપાસાહેબ મરણ પામ્યો, ને તેનું રાજ અંગ્રેજે ખાલસા કર્યું.

૧૮૫૩—ખાલાજીવાવ ત્રીજો મરણ પામ્યો, ખીજો રણજી ભોંસલા

મરણ પામ્યો, ને તેનું રાજ અંગેજી ખાલસા કર્યું.

૧૮૭૫—મલાવરાવ ગાયકવાડ ઉપર ઝેર દોષાનું તહેામત આપ્યું,
માટે તેને ગાદી ઉપરથી ઉડાડી મદ્રાસમાં કેદ કર્યો; ને શો-
યાજી ત્રીજા ગાયકવાડ ગાદીએ બેઠો.

૧૮૮૨—મલાવરાવ ગાયકવાડ મદ્રાસમાં મરણ પામ્યા.

